

**Høgskolen
i Innlandet**

Fred Yngve Gresch

Master i miljøpsykologi

**Mestringstro: Betydningen av nabolagseffekter,
personlighet og psykososiale faktorer**

Innlevert som masteroppgave ved Psykologisk institutt, HINN

Høsten 2022

Consent to lending by University College Library YES NO

Consent to accessibility in digital archive Brage YES NO

Innholdsfortegnelse

FORORD	5
NORSK SAMMENDRAG	6
ENGELSK SAMMENDRAG (ABSTRACT)	7
1. Innledning	8
1.1 Bakgrunn	8
1.2 Begrensninger	10
1.3 Forskningsspørsmål og problemstilling	10
1.4 Hypoteser	11
1.5 Teori og empiri	12
1.5.1 Mestringstro	12
1.5.2 Psykologisk reaktans	15
1.5.3 Barrierer og fysiske hindringer.	17
1.5.4 Personlighetstrekk	19
1.5.5 Nabolageffekter	22
1.6 Oppsummering	24
2. Metode	24
2.1 Prosedyre	24
2.1.2 Pilotundersøkelse	24
2.2 Utvalg	25
2.3 Instrumenter	25
2.3.1 Bakgrunnsvariabler	25
2.3.2 Psykologisk reaktans barrierer	26
2.3.3 Opplevelse av barrierer	27
2.3.4 Personlighetstrekk	27
2.3.5 Stedstilknytning	28
2.3.6 Tilhørighet skole	28
2.3.7 Kriminalitet i oppvekstmiljø	28
2.3.8 Trafikksikkerhet og trygghet i oppvekstmiljø	29
2.3.9 Negative møter med politiet	29
2.4 Etikk	29

2.5 Design og analyser	29
2.7 Metodekritikk	30
3. Resultater	30
3.1 Innledende analyser og manglende data	30
3.1.1 Deskriptiv statistikk og korrelasjonsanalyse	31
3.1.2 Reliabilitetstest	32
3.2 Hierarkisk regresjonsanalyse	32
4. Diskusjon	35
4.1 Oppsummering	35
4.2 Kommentarer omkring funn	36
4.3 Styrker, begrensninger og fremtidige undersøkelser	39
4.3.1 Utvalg	39
4.3.2 Prosedyre	40
4.3.3 Design	40
4.4 Anbefalinger fremtidige undersøkelser	40
5. Konklusjon	42
Referanser	43
VEDLEGG	55
Vedlegg A:	55

FORORD

En i min aller nærmeste krets har ikke fullført videregående. Hun hadde nok forutsetningen til å kunne gjennomført teoretisk og like gode forutsetninger som alle andre, men hun kom ikke lengre enn til første gym og droppet ut. Hvorfor, tja si det? Ifølge henne så startet alt med at hun rev av to sener i benet sitt. Tja så? Vel; utfordringen var at hun måtte gå på krykker og ikke var spesielt flink til det. Det fantes ikke heis på skolen slik at hun måtte gå trappene. Resultat: hun rakk rett og slett ikke timene sine. Var hun lat? Kanskje, men jeg tror ikke det kan tilskrives det. Hun syntes det var for flaut ikke å rekke timene og like flaut, om ikke flauere, å spørre om hjelp. Hun turte heller ikke gå inn i klasserommet når hun møtte en stengt dør. Så da ble det ingen videregående utdanning.

For meg virker dette som noen bagatellmessige hindringer, men hva vet jeg? Hvordan påvirker hindre og barrierer i deres oppvekstmiljøer mennesker ellers? Og kan det påvirke mestringstro?

Jeg ønsker å rette en spesiell takk til min veileder Einar Strumse og andre forelesere for all støtte og hjelp gjennom studietiden og under arbeidet med masteroppgaven.

Jeg vil også takke min samboer Sølvi og Lille Zander for all inspirasjon og tålmodighet. Jeg vil takke familie, medstudenter og venner for å ha stilt opp og støttet meg gjennom hele studieforløpet.

NORSK SAMMENDRAG

Gjerder, murer og støyskjermer er ment å avgrense, sikre eiendommer og skape trygghet. Samtidig begrenser de også vår mulighet til å bevege oss fritt. Spørsmålet som reises i denne oppgaven er om forekomst av disse hindringene i oppvekstmiljøet kan påvirke mestringstro (self efficacy) (Bandura, 1977) og hvilke andre faktorer som virker inn. Psykologisk reaktans er ifølge Brehm (1966) en reaktiv atferd med hensikt å gjenopprette frihet. I tråd med dette ble det undersøkt om «Reaktans ovenfor barrierer» som en motiverende faktor ville motvirke den negative effekten av barrierer i oppvekstmiljøet. Oppgaven bygger på et teoretisk rammeverk og prinsipper fra byutvikling, psykologi og sosiologi med et forskningsspørsmål fra psykologi for å studere forholdet mellom mestringstro, fysisk barriere og hindringer som gjerder, personlighetstrekk, psykologisk reaktans, nabolageeffekter og psykologiske faktorer. De empiriske dataene ble samlet inn fra mars til juni 2022. Utvalget bestod av totalt 129 respondenter i ulik alder. Resultatene fra korrelasjonsanalyser viste signifikante sammenhenger mellom variablene mestringstro, opplevelse av barrierer, reaktans overfor barrierer, nabolageeffekter, psykososiale faktorer samt ulike personlighetstrekk. Det ble videre utført en hierarkisk regresjonsanalyse. Resultatene viste en negativ sammenheng for opplevelse av barrierer og mestringstro. Den negative korrelasjonen avtok i den endelige modellen ved også å ta hensyn til reaktans overfor barrierer.

Nøkkelord: Mestringstro, psykologisk reaktans, personlighetstrekk, nabolageeffekter, byutvikling, psykososiale faktorer, barrierer, hindringer, gjerder

ENGELSK SAMMENDRAG (ABSTRACT)

Fences, walls and noise barriers are intended to demarcate, secure properties and create security. At the same time, they also limit our ability to move freely. The question raised in this thesis is whether the occurrence of these obstacles in the upbringing environment can affect self efficacy (Bandura, 1977) and which other factors come into play. According to Brehm (1966), psychological reactance is reactive behavior with the intention of restoring freedom. In line with this, it was investigated whether "Reactance to barriers" as a motivating factor would counteract the negative effect of barriers in the upbringing environment. The assignment is based on a theoretical framework and principles from urban planning, sociology and psychology with a research question from psychology to study the relationship between self efficacy, physical barriers and obstacles such as fences, personality traits, psychological reactance, neighborhood effects and psychological factors. The empirical data was collected from March to June 2022. The sample consisted of a total of 129 respondents of different ages. The results from correlation analysis showed significant relationships between the variables self efficacy, experiencing barriers, reactance to barriers, neighborhood effects, psychosocial factors and various personality traits. A hierarchical regression analysis was also carried out. The results showed a negative correlation between experience of barriers and self efficacy. The negative correlation decreased in the final model by also taking into account reactance to barriers.

Keywords: self-efficacy, psychological reactance, personality traits, neighborhood effects, psychosocial factors, urban planning, barriers, obstacles, fences

1. Innledning

1.1 Bakgrunn

Fysiske barrierer som murer, støyskjermer og gjerder er et vanlig syn i de fleste land og byer. Behovet for en inndeling av eiendom og behovet for trygghet leder ofte til en utstrakt bruk av gjerder og andre fysiske avgrensninger. I en gjennomgang av den kulturelle og historiske anvendelsen av gjerder og fysiske avgrensninger viser Davis & Williams (2008) til poeten Roberts Frosts og diktet “Mending Walls”. Budskapet som ofte er referert til er utsagnet “Gode gjerder skaper gode naboer” (min oversettelse). Viktigheten av både eiendomsinndeling og en trygghet synes uomtvistelig og at bruken av gjerder og andre fysiske avgrensninger kan lede til positive resultater er ikke vanskelig å forestille seg. Samtidig ser man også bruken som et bevisst skille mellom folkegrupper; ofte etter etnisitet. Mye av forskningen ser også på denne bruken. Mindre er kjent om effektene i nærmiljøer hvor gjerder brukes til å lede mennesker til ønsket atferd, beskytte vegetasjon som plener og busker. Forskning omkring urbane miljøer er økende. I byforskning refererer man til fysiske miljøer som forserbare (traversability), gangbare (walkability) og permeable (permeability) (Habeck & Belolyubskaya, 2016; Stafford & Baldwin, 2018; Sun et al., 2018); dette er begreper som må sies å vise betydelig grad av overlapp.

Begreper eller uttrykk som gjerder, barrierer og hindringer vil i denne oppgaven brukes om hverandre, men det er viktig å ta inn over seg at konstruksjon, utforming og variasjon vil kunne ha markant og ulik påvirkning. Mye av forskningen og ideene det vises til i denne oppgaven er hentet fra amerikanske byer. Jane Jacobs er i så måte å anse som en pioner med sin bok "The Death and Life of Great American Cities" (Jacobs, 1992). Ideene hennes omkring betydningen av småskala og inviterende gater og bygninger har fått mye oppmerksomhet og etter hvert har man sett støtte for ideene også i forskning. Jacobs så med bekymring på hvordan man promoterte ulike leilighetsprosjekter, ofte beskrevet som en by i byen som skulle løse utfordringer ved sikkerhet og kriminalitet. Jacobs sine ideer er videreført innen “Ny Urbanisme” hvor gangbarhet er et sentralt tema (Cysek-Pawlak & Pabich, 2021).

Her i Skandinavia er den anerkjente arkitekten og forfatteren Jan Gehl en uttalt talsperson for bymiljøer skapt med tanke på det å gå (Speck, 2012, s. 168). Forståelsen av og oppmerksomheten knyttet til betydningen av både bygde og naturlige omgivelser er økende. Mens man tidlig så en oppmerksomhet knyttet til rene helsegevinster har man de senere årene sett en interesse for de psykososiale betydningene av urbane miljøer og arkitektur. Man ser nå behovet for en helhetlig forståelse av miljøer og viser til viktigheten av dette på tvers av fagområder knyttet til byutvikling (Nordh & Thorén, 2012). Man ser en økt interesse for påvirkning av oppvekstmiljøet, ofte referert til som nabolagseffekter.

Over de seneste tiår har man sett en økende bevissthet omkring betydningen av utforming av landskap og bygninger i urbane miljøer. Mye av forskningen er knyttet til organiserte virksomheter som skoler og barnehager, mens man i mer begrenset grad har sett på situasjoner og miljøer knyttet til fritiden. I denne oppgaven er det et mål å søke mer kunnskap om hvorvidt unge påvirkes av fysiske stengsler som gjerder og murer i sitt nærmiljø. Det er derfor som ledd i undersøkelsen gjort anstrengelser for å kunne se på påvirkning av blant annet personlighetstrekk og opplevelse av psykologisk reaktans. Caspi et al., (1989) viser til betydningen av stabile sosiale påvirkninger og et miljø som også mulig gir en stabil påvirkning over tid og at dette vil kunne påvirke individer henimot en stabil væremåte gjennom livsløpet. Samtidig viser Ross & Nisbett (1991) i sin gjennomgang til betydningen av situasjonen, uvissheten knyttet til denne og usikkerhet om man kan konkludere omkring fremtidig atferd.

1.2 Begrensninger

Undersøkelsen har i utgangspunktet en bred teoretisk tilnærming. Dette da det finnes lite tilgjengelig forskning som omhandler konsekvenser ved bruk av gjerder, barrierer og hindringer i boligområder. Og enda mindre knyttet til mestringstro. Dette gir ikke muligheten direkte å teste tidligere hypoteser eller teorier. Det teoretiske grunnlaget vil klarlegges i neste kapittel.

1.3 Forskningsspørsmål og problemstilling

En gjennomgang av eksisterende forskning viser at lite er undersøkt om mestringstro og erfaringer med fysiske hindringer i oppvekstmiljøer. Enda mindre blir utvalget om man trekker inn variabler som personlighetstrekk og psykologisk reaktans. Formålet med denne oppgaven er å undersøke om faktorer som opplevelse av barrierer i oppvekstmiljøet, reaktans overfor barrierer, personlighetstrekk, stedstilknytning, opplevelse av trygghet i nærmiljøet og møter med politi predikerer mestringstro. Studien har en kvantitativ utforming og baserer seg på besvarelse av spørreskjema. Vi undersøker også hvordan negativ opplevelse av kontakt med politiet kan slå ut i denne sammenhengen. Personlighetstrekk som nevrotisme er antatt å være positivt korrelert med opplevelse av fare både knyttet til trafikk og kriminalitet og negativt korrelert til mestringstro.

1.4 Hypoteser

I denne oppgaven undersøkes følgende spørsmål:

- Er det en sammenheng mellom mestringstro og psykososiale forhold som opplevelse av barrierer, psykologisk reaktans overfor barrierer, kriminalitet i nabolaget, trafikksikkerhet og trygghet i oppvekstmiljøet, møter med politiet, stedstilknytning, tilhørighet skole, og personlighetstrekk?

Hindringer i nærmiljøet innebærer en fysisk påvirkning; man hindres i å ferdes fritt og ulike individer vil tillegge denne opplevelsen ulik grad av betydning. En sentral antakelse i denne oppgaven er at fysiske hindringer representerer en påvirkning av mestringstro hvor unge i ulik grad selv er i stand til å tilpasse seg og omgå hindringene. Det er postulert at opplevelse av det å bli hindret vil påvirke mestringstro negativt.

Dette leder til følgende hypotese:

H1: Opplevelse av barrierer predikerer mestringstro

Med utgangspunkt i psykologisk reaktans som en situasjonell opplevelse og som en motiverende faktor for å gjenopprette frihet til å velge forventes en positiv korrelasjon med mestringstro,

H2: Reaktans overfor barrierer predikerer mestringstro

Personlighetstrekkene åpenhet, planmessighet og ekstroversjon forventes å korrelere positivt med mestringstro. Samtidig forventes en negativ korrelasjon med nevrotisme.

H3: Personlighetstrekkene nevrotisme, åpenhet, planmessighet og ekstroversjon predikerer mestringstro.

- Videre undersøkes hvorvidt det vil være en signifikant sammenheng mellom bakgrunnsfaktorer som alder og kjønn og mestringstro.

1.5 Teori og empiri

Teorigjennomgangen har en bred tilnærming hvor flere ulike konstrukter og teoretiske utgangspunkt er med i betraktning. Spørreundersøkelsen er laget med tanke på videre fremtidige analyser og kun de konstruktene som er med i hypotesene vil her bli omtalt. Dette legger begrensninger på grad av dybde de tre hoved-konstruktene; mestringstro, psykologisk reaktans, personlighetstrekk og barrierer undersøkes.

Jeg vil her redegjøre for de ulike konstruktene studien tar for seg. Med hovedvekt på mestringstro, psykologisk reaktans, barrierer og personlighet etter femfaktormodellen.

1.5.1 Mestringstro

Mestringstro (engelsk: self-efficacy) som beskrevet av (Bandura, 1977; Bandura et al., 1999) er knyttet til individets opplevelse og forventning av mestring i situasjonen. Mer presist beskrives mestring som en tro på å kunne prestere slik at man oppnår noe man arbeider mot. Uten denne opplevelsen og forestillingen omkring sine evner til dette finnes det lite motivasjon i møte med utfordringer. Fravær av mestringstro er ifølge deres Diathesis-stress model en mulig årsak til depresjon blant unge. Lav mestringstro i kombinasjon med opplevelse av lav kontroll antas å kunne lede til en opplevelse av håpløshet og hjelpeløshet. Fravær av mestringstro predikerer en manglende evne til å ta i bruk kognitive prosesser som igjen påvirker akademisk fremgang (Bandura, 1991).

Opplevelse av kontroll er viktig i denne sammenheng da kontroll henger sammen med valgmuligheter. Kontroll er av ulike teoretikere gitt ulik betydning. Glass & Singer (1972 og

Langer & Rodin (1976) referer til kontroll som direkte knyttet til valgmuligheter. Jo flere valgmuligheter jo større kontroll. Andre som Jenkins & War (1965) og Seligman (1975) betegner kontroll som knyttet til valgmuligheter, til responsers effektivitet og til sammenhengen mellom respons og utfall. Et individ viser kontroll over et utfall om sannsynligheten for utfallet blir annerledes som følge av responsen enn ved fravær av responsen. Andre igjen som Fisher (1981) og Thomson (1981) hevder kontroll avhenger av om hvorvidt fremtidig utfall knyttet til respons sammenfaller med oppnåelse av ønsket utfall (Alloy et al., 1993, s. 34).

Mangel på mestringstro er antatt å være negativt korrelert med fysisk aktivitet hos ungdom (Sallis et al., 2000). Motl et al. (2005) fant en sammenheng mellom opplevelse av utrygghet i omgivelsene og mestringstro og mellom mestringstro og fysisk aktivitet blant jenter i tenårene. De fant støtte for toveis, direkte samt medierende effekter mellom miljø, personlige egenskaper som mestringstro og atferdsmessige variabler. Dette gir støtte til Banduras sosialkognitive teori (Bandura, 1986).

Hvordan bygges mestringstro? Den mest fremtredende kilden til økt mestringstro er opplevelsen av selv å oppleve mestring i møte med utfordringer. Gjennom tidligere suksess i ulike situasjoner bygges en indre tro på å mestre. I motsatt tilfelle vil opplevelse av å mislykkes, spesielt tidlig i en læringskurve forringe opplevelse av mestring (Bandura, 1997, s. 80). Knyttet til denne opplevelsen av mestring er det å øve eller trene slik at ens ferdigheter øker. Videre ser man det å bevitne andre beherske og møte utfordringer som en viktig kilde til egen mestring

Utgangspunktet for denne studien er å se nærmere på om negative opplevelser knyttet til fysiske barrierer i nærmiljøet kan relateres til mestringstro. Man kunne i forbindelse med variablene som undersøkes tenke seg en objektiv kunnskap omkring forekomst av barrierer. Slike analyser ville være mulig ved hjelp av for eksempel GIS data for de ulike geografiske områdene i studien. Dette ville være en interessant vinkling og kunne gi andre svar og nyanser. Når det likevel ikke er lagt vekt på er det med bakgrunn i Banduras forståelse av mestringstro som knyttet til individets subjektive opplevelse. Slik sett er individets subjektive opplevelse og hva vedkommende legger i og hvordan vedkommende tolker sine omgivelser sentralt. Hvordan miljøet faktisk fremstår fra et objektivt perspektiv vil derfor være underordnet. Sosial kognitiv

teori avviser en dualistisk forståelse av mennesker atferd. Man er ifølge Bandura ikke agenter i et miljø og objekter når man reflekterer og agerer. Det er en og samme person som legger strategier om hvordan agere i et miljø og senere vurderer nøyaktigheten av sin kunnskap, sin kapasitet, sin vurderingsevne og sine handlingsstrategier. Det skjer ikke et skifte fra agent til objekt. Det man ser er et skille mellom selvinnflytelse og selvrefleksjon. Man er agent og objekt på samme tid.

I den triadiske modellen for sosial kognitiv teori ser man en årsakssammenheng som gjensidig avhengig for individet og samfunnet som forhold mellom miljø, interpersonlige faktorer; kognitive, affektive og biologiske hendelser og miljømessige hendelser. Å være gjensidig avhengig vektlegges, men betyr ikke at de tre faktorene påvirker likt under alle forutsetninger. Mennesker fungerer som en del av samfunnet, selvet blir formet av sosiale interaksjoner, men individet har likevel innflytelse på hva man blir og på sine handlinger. Man agerer proaktivt og generer egne handlinger fremfor kun å reagere. (Bandura, 1997, s. 2–6). Mestringstro vil variere mellom ulike domener i generalitet og styrke. Man kan utvise høy mestringstro innen sport og lav for skoleprestasjoner (Bandura, 1997, s. 43). Man kan følgelig ha mestringstro for utførelse av det å spille tennis som helhet, men utvise lavere mestringstro for backhand eller spille fra grunnlinjen slik at det å holde ballen i spill lenge vil kunne svekke prestasjonen. Mestringstro er ikke konstant og upåvirket, men i endring over tid. Derfor vil man finne problemer ved å måle mestringstro ved flere tidspunkter og trekke slutninger omkring hva som kan ha endret grad av mestringstro (Bandura, 1997, s. 67).

Mestringstro er videre en egenskap man kan ta med seg inn i nye og ukjente situasjoner. Uten mestringstro ville det vært vanskelig om ikke umulig å forestille seg hvordan mennesker tilpasser seg og fungerer i det daglige i møte med utfordringer. Ved å sette søkelys på likheter og mulige gjennomførbare strategier ut fra tidligere erfaring vil man kunne tilpasse seg slik at det ukjent blir mer overkommelig (Bandura, 1997, s. 77–84).

Selvinnflytelse (Self-influence) Mennesker fungerer i ulik grad i ulike grader av restriktive miljøer og samfunn. Den ulike distribusjonen av frihet enkeltindivider har i ulike typer samfunn og ulike miljøer gir ulik grad av frihet og ulik grad av individets mulighet for påvirkning, men er ikke deterministisk. Jo lavere disse pålagte begrensningene jo høyere er

virkingen og muligheten av selvinnflytelse. (Bandura, 1997, s. 9). Muligheten for selv å kunne påvirke et utfall er en sentral komponent av mestringstro. Selvinnflytelse påvirker ikke bare valgene og en frihet til å velge, men har en direkte påvirkning på grad av suksess. Som en kritikk av operant betingning viser Bandura til at mennesker ikke bare er et resultat av miljøet rundt seg, men på godt og vondt påvirker miljøet man lever i. Disse valgene vil igjen kunne legge til rette for en økt opplevelse av mestring og lede til at man i det minste delvis selv påvirker utfall av sine handlinger (Bandura, 1997, s. 7–8). Gitt det motsatte er tilfelle; at man under oppvekst og ellers stadig begrenses i hvor man kan og får lov til å ferdes. Vil det da påvirke grad av mestringstro negativt?

Frihetsbegrepet er også sentralt i konstruktet psykologisk reaktans (Brehm, 1993) som omtales i neste avsnitt. Ut fra dette synes det således sannsynlig å være en sammenheng mellom mestringstro og psykologisk reaktans. Om mestringstro hovedsakelig er genetisk slik (Waaktaar & Torgersen, 2013) hevder og langt på vei viser; hvilken betydning har det da for psykologisk reaktans og reaktans ovenfor barrierer?

1.5.2 Psykologisk reaktans

Frihetsbegrepet er som nevnt av stor betydning for konstruktet psykologisk reaktans. Brehm (1993, s. 5) viser til (Brehm, 1966; Brehm & Brehm, 1981; Wicklund, 1974) og beskriver opplevelse av psykologisk reaktans som å være knyttet til en opplevelse av at ens frihet omkring en spesifikk atferd som truet eller hindret. Individets reaksjon er da et forsøk på å gjenoppnå denne friheten. Brehm skiller mellom viktighet og grad av frihet som er truet. Gitt at individet i en setting har flere valgmuligheter vil det å fjerne et alternativ ha mindre betydning enn ved å fjerne et alternativ i en setting hvor man kun har to valg og blir stående igjen med kun et mulig alternativ. Reaktans teori predikerer at det å miste en tredjedel av sine valgmuligheter (friheter) vil resultere i større grad av reaktans enn det å miste en sjettedel (Brehm, 1993, s. 16-17). Mennesker trives med selv å ta egne avgjørelser omkring hva de ønsker å gjøre. Konfrontert med pålegg om hva de skal og ikke skal vil man ofte oppnå en motsatt effekt (Millon et al., 2003, s. 387). Psykologisk reaktans som først beskrevet av Brehm (1966) kan ifølge Bolderdijk et al., (2018, s. 279) forklares ved at opplevelse av det å miste frihet leder til en motstand som

motvirker effekten av intervensjonen. Man kan som en parallell forestille seg at ved å bruke fysiske hindringer i et forsøk på å hindre fri ferdsel og begrense menneskers mulighet til selv fritt å kunne bevege seg vil resultatet kunne være en motstand som leder til en større motivasjon til å gjenvinne opplevelsen av tapt frihet. Individuer med høy psykologisk reaktans vil da sannsynligvis velge å forsere gjerder og murer fremfor å oppleve begrensningene, men hva med de som ikke innehar denne viljen eller evnen? Brehm sin tanke omkring psykologisk reaktans var at det var knyttet til situasjon og ikke relatert til personlighetstrekk (L. E. Aarø, personlig kommunikasjon, 21. januar 2022). Wiium et al. (2009) skiller mellom reaktans som trekk eller disposisjon og reaktans som en reaksjon i en bestemt situasjon. Det var derfor i denne studien i utgangspunktet tatt i bruk spørsmål som både målte generell disposisjon for reaktans og en situasjonsbestemt reaktans overfor barrierer. Det later til å være en forvirring blant enkelte omkring psykologisk reaktans. Til tross for Brehm sin tydelige distinksjon mellom psykologisk reaktans og motstand og presisering av psykologisk reaktans som en reaktiv atferd likestiller enkelte (Beutler et al., 2001; De las Cuevas et al., 2014) psykologisk reaktans og motstand. Dette er problematisk da man mest sannsynlig vil forske på ulike konstrukter og konkluderer ut fra en sammenblanding av disse. Dette danner også grunnlaget for en endring av tilnærming av studien som her er foretatt.

Spørreskjemaet ble som et direkte resultat utvidet med fire nye spørsmål spesifikt knyttet til barrierer. Mye av forskningen omkring psykologisk reaktans later til å oppfatte psykologisk reaktans som et problem. Mulig med bakgrunn i at man oppfatter psykologisk reaktans å være et trekk fremfor en situasjonsbestemt motiverende faktor. Man oppfatter det som et hinder for innføring av ulike intervensjoner for å bedre helse og ved behandling av psykiske lidelser (De Las Cuevas et al., 2014; Thrasher et al., 2016). Det er ingen grunn til å betvile funnene i studiene, men ved å forholde seg til psykologisk reaktans som et trekk med de relativt ekstreme utsagnene respondentene blir forelagt vil det være rom for å hevde at de ikke sammenfaller med hva Brehm (1966) la i konstruktet. Om noe er problematisk så er det slik jeg ser det denne tilnærmingen. Ved isteden å fremstille intervensjonen eller behandlingen som en mulig vei tilbake til en opplevelse av frihet ville man kunne ta i bruk psykologisk reaktans som en

motiverende faktor som bidrar til økt opplevelse av mestring og følgelig vilje til å gjennomføre de ulike behandlingene. Dette kan danne grunnlaget for oppfatningen av psykologisk reaktans som en “drivkraft” som sannsynligvis korrelerer med mestringstro og kan være en analogi til hva Bandura beskriver omkring pessimisme og en realistisk vurdering av muligheter.

“ The anticipatory pessimism of successful individuals most likely reflects superstitious thinking rather than genuine disbelief that they lack the ability to succeed. They concoct worst case scenarios and exaggerate the formidableness of task demands, then spend many hours preparing themselves to exercise control over the challenges they face.”
(Bandura, 1997, s. 76),

En konseptualisering av psykologisk reaktans som en reaksjon på begrensning av ens opplevelse av frihet vil logisk lede til et ønske om opprettholdelse av og forsøk på å gjenskape denne friheten. Man kan slik sett anta en høyere grad av resiliens hos individer med høyere psykologisk reaktans. Denne koblingen mellom reaktans og resiliens er nylig foreslått av (Hajek & Häfner, 2021) i møte med kriser. I så måte forventes en positiv korrelasjon mot mestringstro.

1.5.3 Barrierer og fysiske hindringer.

At “gresset er grønnere” på den andre siden av gjerdet er noe “alle” vet. Denne forestillingen om noe utilgjengelig og attraktivt på den andre siden av gjerdet var ikke en ny banebrytende teori, men det hadde ifølge Brehm & Weinraub (1977) ikke tidligere vært mulig å gi noe entydig svar omkring årsaker. Man hadde ikke noen klar formening om hvorfor eller under hvilke forutsetninger denne opplevelsen inntraff. I en tidlig studie Brehm & Weinraub (1977) basert på Brehm sin opprinnelige teori Brehm (1966) med to år gamle barn var barrierer i form av fysisk hindringer sentralt. Man fant at gutter, men ikke jenter utviste en reaksjon beskrevet som psykologisk reaktans om leker var plassert bak et høyt hinder og av en annen type enn den de hadde tilgjengelig. Studien gav noen svar og det er kommet flere studier i etterkant. Mye av forskningen har vært knyttet til motstand mot ulike behandlinger, intervensjoner og kampanjer for eksempel knyttet til fysisk og psykisk helse (Clayton et al., 2019; De las Cuevas et al., 2014; Reynolds-Tylus, 2019; Wiium et al., 2009). Formålet her er å gå tilbake til opprinnelsen for å se om man kan finne effekter knyttet til psykologisk reaktans og fysiske

hindringer i oppvekstmiljøet. Denne bruken i boligområder som Bronfenbrenner ville betraktet som mikrosystemer er lite kjent og nærmest fraværende.

Det er grunn til å se nærmere på de faktiske årsakene til bruken av barrierer, for eksempel i form av gjerder. Waldinger (2016) viser til tre grunner for bruk av gjerder. Gjerder dekker vårt behov for beskyttelse mot ville dyr, fremmede og vær. Sugihto (2016) setter dette i forbindelse med Prospect Refuge Theory (Appleton, 1996). Videre bringer hun inn forholdet mellom ideologi og identitet samt vårt behov for sikkerhet gjennom en trygg identitet. I motsetning til hva man kunne anta fant (Laurin et al., 2010) at man ved å begrense menneskers mulighet til å bevege seg fritt gjorde dem til forsvarere av restriksjonene som foretrakk begrensningene slik de var. Behovet for og en opplevelse av sikkerhet og trygghet er viktige elementer i boligområder både blant unge og eldre, og vil påvirke positivt. Fysiske hindringer kan medvirke til en slik opplevelse. Hillier & Sahbaz (2008) viser til to ulike retninger med opphav i Jane Jacobs sin bok "The Death and Life of Great American Cities" fra 1962, hvor Jacobs viser til viktigheten av "øyne på gaten" og at en høyere grad av mennesker på gatene vil virke preventivt mot kriminalitet. Den andre retningen er representert gjennom Oscar Newman sine teorier omkring "Defensible Space" som langt på vei taler for løsninger som begrenser mulighet for ferdsel. Grovt sett kan man si at et slikt skille eksisterer, men ser man mer detaljert omkring hva Newman omtaler som løsninger vil man finne at han er langt mer nyansert. Hillier & Sahbaz (2008) anerkjenner også dette. De referer til Newman sine betraktninger omkring utforming av bygninger og antall innganger ofte er feiltolket og referer til tetthet og bruk av blindgater. De viser til (Newman, 1972, s. 25) hvor han vektla en preventiv betydning av en tetthet av både fotgjengere og biler. Newman, (1996, s. 41) beskriver en inndeling i mindre nabolag hvor gjennomfart av biler er hindret, men at ferdsel til fots ikke vil være det. Hillier & Sahbaz (2008) understreker at det finnes lite om noe konkluderende omkring tetthet og det å hindre ferdsel. Virkeligheten er for kompleks og man har ikke kunnet finne entydige svar. Om noe; viste (Hillier, 2004) at blindgater uten for mange hindringer for sikt og som begrenser ferdsel vil være positivt. Hillier & Sahbaz (2008) ønsket å finne svar på flere aspekter ved boligområder. Dette omkring betydningen av utforming av gater, ulike typer boliger, tetthet av mennesker, om man

kan gå fritt mer mere. De stiller også spørsmålet om hvorvidt disse fysiske og romlige egenskapene igjen er avhengig av sosiale forhold. Dette belyses ikke av Hillier og Sahbaz, men er faktorer denne oppgaven vil ta for seg og håper å kunne gi noen svar på. I kontrast vil fysiske egenskaper selv om de er tatt inn i betraktning og omtales ikke være toneangivende.

Hillier & Sahbaz (2008) har gjennomgått ulike typer boligområder i og rundt London og funnet at vedrørende risiko for innbrudd er det enkelte typer bebyggelse som utpeker seg som attraktive for innbruddstyver. Høyest er risikoen ved boliger som indikerer høy levestandard i mindre grupper og hvor adkomsten er begrenset av blindgater. Jo flere boliger jo mindre er risikoen for innbrudd. En positiv virkning knyttet til blindgater, om den finnes, er helt avhengig av et større antall boliger. Et større antall beboere balanserer de negative virkningene av en beliggenhet med stor gjennomfart. Områder som inkluderer både boliger og forretningsvirksomhet av ulik art innebærer økt risiko, men igjen senkes denne risikoen ved å øke antall boliger.

Antall øyne både på gaten og fra boligene bidrar i så måte til økt sikkerhet. Dette er også i tråd med Jane Jacobs sine antakelser. Ser man til forekomst av ran ser man generelt en høyere forekomst knyttet opp til større veier og gater med høy trafikk. Man ser at tid av døgnet er av avgjørende betydning. Før midnatt skjer de fleste ran i de mindre gatene inn mot hovedgatene. Etter midnatt inntreffer den største andelen i hovedgatene. På generelt grunnlag vil det ifølge (Hillier & Sahbaz, 2008) uansett være anbefalt å bevege seg i områder med høy trafikk også for områder uten innslag av boliger.

1.5.4 Personlighetstrekk

Personlighetstrekk er beskrevet ut fra flere ulike rammeverk. Den i dag mest kjente og mest anvendte er femfaktormodellen. Dagens utgave av femfaktormodellen Costa & McCrae (1992) og slik den først ble inndelt av Norman (1963) og Fiske (1949) bygger på arbeidene av Hans Eysenck, Allport og Odbert sin leksikale tilnærming og Raymond Cattell sin konkretisering og arbeidene av (Goldberg, 1981; Goldberg, 1990). Det er god støtte i forskning for en positiv sammenheng mellom mestringstro og personlighetstrekkene ekstrovertsjon og planmessighet

samt en negativ korrelasjon med nevrotisisme (Hartman & Betz, 2007; Page et al., 2008; Rogers & Creed, 2011).

Åpenhet er forbundet med nysgjerrighet, interesse for kunst, fantasi og et åpent sinn (Thoms et al., 1996). Åpenhet er funnet å lede til en opplevelse av problemer som utfordringer som kan løses. Åpenhet er også funnet å resultere i en økt fleksibilitet, en løsningsorientert kontra problemorientert og helhetlig tilnærming av utfordringene og høyere mestringstro (Sánchez-Cardona et al., 2012). Det forventes i så måte at åpenhet korrelerer positivt med mestringstro.

Planmessighet. Mennesker som skårer høyt på planmessighet regnes som gode på organisering, er pålitelige og ansvarsfulle. Dette gir seg utslag som høyere gjennomsnittskarakterer under utdanning (Conard, 2006; Noftle & Robins, 2007) og høyere jobbtilfredshet, jobbsikkerhet samt flere positive og gjensidige sosiale forbindelser (Langford, 2003). Lav skår på planmessighet er funnet å ha sammenheng med risikofylt atferd ustabile forhold og brudd på regler. studier fra USA viser at mennesker som skårer lavt oftere er gjengangere i fengsler (Clower & Bothwell, 2001) og de avtjener lengre fengselsstraffer (Ireland & Ireland, 2011). Slik sett kan man anta at mennesker som skårer høyt vil komme bedre ut av det i et livsløpsperspektiv da de unngår å komme på kant med lover, har stabile kjærlighetsforhold og presterer bedre på skole og i arbeid (Buss et al., 2013, s. 70). Man kan ut fra dette se for seg at individer som skårer høyt på planmessighet også i lavere grad vil utvise psykologisk reaktans, både som et trekk og med tanke på det situasjonelle å møte fysiske hindringer i miljøet. På bakgrunn av en økt sannsynlighet for opplevelse av det å lykkes, motta flere positive tilbakemeldinger antas planmessighet å predikere mestringstro.

Ekstroversjon. Man har funnet at sosial oppmerksomhet og ikke en sensibilitet for belønning er å regne som drivkraften til blant mennesker med høy grad av ekstroversjon (Ashton et al., 2002). Det er ikke funnet spesifikt hva forbindelsen består i, men mennesker som skårer høyt på ekstroversjon er også funnet å ha større grad av positive emosjoner. Det er spekulert i om det har en sammenheng med nivået og mengden av positive opplevelser de opplever og møter. Det er hevet over enhver tvil at det har en sammenheng med nevrologiske forskjeller, men dette

kan ikke forklare variasjonen hos individet over tid. Det later uansett å være knyttet til ekstroversjon som trekk og ikke noen skjult egenskap (Fleeson, 2004). Man ser også at ekstroversjon er forbundet med utfordringer som større grad av risikofylt atferd. Ekstroverte mennesker kjører fortere, hører mer på musikk mens de kjører, er oftere involvert i trafikkulykker og med katastrofale utfall enn introverte (Lajunen, 2001).

Fra dette kan det være tenkelig at ekstroverte i mindre grad vil være påvirket av hindringer. De lar seg i mindre grad affisere av fysiske hindringer, men kan også tenkes å utvise høyere grad av psykologisk reaktans. Deres skjødesløshet kan lede til mer impulsiv atferd og at de hopper over hindringene uten videre refleksjon. Tidligere studier (Judge et al., 2007; Zhang et al., 2019) har konkludert med en positiv sammenheng mellom ekstroversjon og mestringstro. Totalt sett forventes at individer med høy ekstroversjon vil ha høyere mestringstro.

Omgjengelighet Personlighetstrekket omgjengelighet er tidligere funnet å ha en sammenheng med mestringstro (Caprara et al., 2009; Galindo-Domínguez & Bezanilla, 2021). Høy skår på omgjengelighet er funnet sammen med mestringstro å kunne bidra til økt prososial atferd (Caprara et al., 2011). Mens individer som skårer høyt søker å løse konflikt ved forhandlinger søker lavt skårende å løse konflikter ved dominans og makt (Graziano & Tobin, 2002). Det er også det trekket blant femfaktormodellen som er forbundet med størst grad av uvisshet (Wiggins & Trapnell, 1997, s. 748 - 750). Sammen med planmessighet ser dette ut til å være det trekket som er mest forbundet med en tendens til å overrapportere positive trekk. Sett ut fra et forskningsøyemed synes omgjengelighet å være det trekket av størst betydning og omfang (Goldberg, 1995). Mennesker med høy skår for omgjengelighet er å regne som godt likt, unngår konflikt, søker harmoniske relasjoner i familien. De søker ofte ansettelse hvor de utgjør en forskjell. Mennesker med lav skår er aggressive og kommer lett i konflikt med andre (Buss et al., 2013, s. 70). Det fremstår som mer uvisst hvorvidt omgjengelighet viser en sterk sammenheng med mestringstro. Jeg finner det likevel av interesse å kontrollere for omgjengelighet i lys av variabelen reaktans overfor barrierer

Nevrotisisme Emosjonell stabilitet gjenspeiler til hvilken grad mennesker motstår spenning og stress. En fremtredende side ved nevroisisme er humørsvingninger over tid. Stabile mennesker; hence mennesker med lav grad nevroisisme er mindre påvirket av endringer og utfordringer. De holder en stø kurs uansett ytre påvirkninger fra andre mennesker og ellers i miljøet (Murray et al., 2002). Forskning omkring reaktans og respons som gjelder framing av budskap knyttet til advarsel om helsefare for røyking viser at høy mestring og lav reaktans kan være knyttet til et bias henimot fryktbaserte budskap (Thrasher et al., 2016). Det er nærliggende å tenke at nevroisisme kan være utslagsgivende for hvorvidt reaktans påvirker mestringstro hos individer med høyere grad av nevroisisme. Nevrotisisme er tidligere funnet å negativt predikere mestringstro (Zhang et al., 2019). Det forventes en negativ korrelasjon mellom nevroisisme og mestringstro. Videre forventes det at man vil finne en negativ korrelasjon mellom nevroisisme og reaktans overfor barrierer. Dette da man må kunne anta at mennesker som skårer høyere på nevroisisme i mindre grad tror på en mulighet for å unngå og forsere hindringer og heller internaliserer opplevelsen av barrierer fremfor å konfrontere det som en utfordring man kan unngå ut fra en tenkt opplevelse av hjelpeløshet

1.5.5 Nabolagseffekter

Nabolag, oppvekstmiljø eller oppvekststedet brukes om hverandre. Hovedtyngden av studier har tatt for seg egenskaper ved befolkningen og i mindre grad effekter knyttet til nabolaget som sådan. Det eksisterer slik sett relativt få kvantitative studier som ser på mulige effekter. Det er funnet ulik påvirkning mellom kjønn hvor gutter påvirkes i større grad. Barnefattigdom er et økende problem, spesielt i byer på Sør- og Østlandet. På landsbasis regnes et av ti barn å vokse opp i fattigdom. Konsentrasjonen er da vesentlig større enkelte steder og i enkelte bydeler i for eksempel Oslo hvor antallet er større enn for eksempel i hele Trondheim. Det er også betydelige ulikheter mellom bydeler. I Oslo ser man for eksempel at man i Vestre Aker kun har en barnefattigdom på 2.4 prosent mens det samme tallet i for en bydel i Gamle

Oslo på indre øst er hele 63,7 prosent (Brattbakk & Andersen, 2017). Nabolagseffekter er beskrevet og målt ut fra konstruktene møter med politiet og trygghet i oppvekstmiljø samt som allerede beskrevet reaktans barrierer og opplevelse av barrierer.

Møter med politiet Man har fra USA sett på hvordan politiet møter og tiltaler svarte kontra hvite trafikanter (Voigt et al., 2017). Fra Norge har studier vist at politiets fremtoning er knyttet til tilfredshet og tilliten til politiet (Thomassen, 2017). Hvordan unge opplever møter med politiet er her antatt å kunne påvirke deres mestringstro.

Trafikksikkerhet og trygghet i oppvekstmiljø På generelt grunnlag kan man forvente en økt mestringstro for mennesker som vokser opp i trygge omgivelser. Forskning omkring effekter av nabolag har likevel vist en betydelig effekt av nabolagets kollektive sosioøkonomiske status (Boardman & Robert, 2000; Dupéré et al., 2012). Det er også vist til betydningen av andre egenskaper ved nabolaget som gangbarhet (walkability) i sammenheng med mestringstro og effekter på fysisk aktivitet blant kvinner og overvektige (Kaczynski et al., 2012). Gangbarhet og det trygt å kunne bevege seg er direkte relatert og måles av spørsmålene for trafikksikkerhet og trygghet i oppvekstmiljø.

Stedstilknytning relateres i forskning til andre begreper som identitet og stedstilhørighet (place belonging) (Lewicka, 2011). Stedstilknytning viser ifølge (Manzo & Devine-Wright, 2018) til menneskers emosjonelle bånd til steder og er hentet på retninger innen filosofi som fenomenologi og begreper som topophilia (love of place). Low & Altman, (1992, s. 165-167) viser til ulike veier til dannelse av en stedstilknytning. Det bygger på en kulturell opplevelse av å tilhøre et område og at området er en del av en selv. Stedstilhørighet er ikke avhengig av fysisk å ha vært på et sted, men kan dannes ut fra forestillinger og ønsker om å være en del av stedet (Low & Altman, 1992; Manzo & Devine-Wright, 2018). Stedstilknytning er sammen med mestringstro funnet å kunne beskytte mot utfordringer knyttet til bosted som opplevelse av kriminalitet, trygghet og forurensing (Twigger-Ross & Uzzell, 1996). Det forventes en positiv korrelasjon mellom mestringstro og stedstilknytning.

Tilhørighet skole Tidligere undersøkelser omkring tilhørighet skole (Konold et al., 2018; Thapa et al., 2013; Wang & Degol, 2016) viser klare sammenhenger med resultater og oppnåelse

av bedre resultater. I Norge er skoletilhørighet funnet å ha en betydelig sammenheng med leseferdigheter (Solheim & Gabrielsen, 2017). Tilhørighet skole antas i så måte å være knyttet til mestringstro.

Kriminalitet i oppvekstmiljø Yuan et al. (2017) undersøkte hvorvidt mestringstro knyttet til det å oppholde seg i et bymiljø (street efficacy) kunne relateres til kriminalitet. De konsentrerte seg omkring opplevelse av frykt som en medvirkende faktor og fant signifikante sammenhenger mellom frykt og mestringstro. I så måte forventes en sammenheng også mellom opplevelse av kriminalitet i oppvekstmiljøet og mestringstro.

1.6 Oppsummering

Det er her gitt en gjennomgang av hvilke variabler som er tatt inn i studien. Endelige analyser under kapittelet for resultat vil beskrive nærmere omkring de faktiske sammenhengene i denne studien. I neste kapittel vil det klarlegges hvilke metodiske tilnæringer som er tatt i bruk for å operasjonalisere de ulike konstruktene nevnt i dette kapittelet.

2. Metode

2.1 Prosedyre

Studien er igangsatt som en del av en masteroppgave i miljøpsykologi ved Høgskolen i Innlandet og er godkjent av Norsk senter for forskningsdata (NSD). Det har vært utfordrende å få nok respondenter og svarprosenten antas å ha vært lav. Svartiden var estimert til omkring 10 minutter. Det var likevel stor variasjon for hvor lang tid deltakerne brukte. Tall fra besvarelsene i Nettskjema viser at svartiden har vært fra i underkant av åtte minutter til i overkant av en time. Med hensyn til funnene i studien er det viktig å ta inn over seg de metodiske begrensningene slik at funn ikke oppfattes som årsak.

2.1.2 Pilotundersøkelse

Innledende analyser viste problematiske forhold knyttet til konstruktet psykologisk reaktans. Konstruktet fremstod som ekstremt og lot til kun å fange opp de mest outrerte tilfellene

av individer med psykologisk reaktans og var lite egnet for å måle en situasjonsbestemt reaksjon overfor barrierer i nærmiljøet. Det ble på dette grunnlaget besluttet å gå bort fra generell psykologisk reaktans slik den er mål etter Hong Psychological Reactance Scale (HPRS) (Hong & Faedda, 1996) i studien og utarbeide nye spørsmål som spesifikt måler en situasjonell reaktans og ikke en generell motstand. Dette ble gjort ved å endre spørreskjemaet (vedlegg A) og legge til spørsmål som mer direkte gikk på en situasjonell reaksjon henimot barrierer. Mer detaljer om dette beskrives under instrumenter. Det ble også endret ordlyden for enkelte spørsmål etter tilbakemeldinger via sosiale medier for å tydeliggjøre hva man ønsket belyst.

2.2 Utvalg

Respondenter er rekruttert via Facebook og direkte kontakt med utdanningsinstitusjoner i byene Sarpsborg, Hamar og Oslo. I forbindelse med studien ble det etablert en egen Facebook side «Oppvekst i byer». Den faktiske responsraten er vanskelig å anslå, men den er trolig lav. En mulig indikator kan være det totale antall besøkende for studiens Facebook side som viser i overkant av 6000 besøkende. Det opprinnelige utvalget bestod av totalt 133 deltakere. En innledende gjennomgang av besvarelsene viste ufullstendige svar fra 4 deltakere. Det endelige utvalget bestod av 129 deltakere. Datainnsamlingen ble foretatt i tidsrommet mars 2022 til og med juni 2022.

Tabell 1.

Demografi for respondenter

Aldersgrupper									Kjønn		
15 – 17	18 – 20	21 – 24	25 – 30	31 – 40	41 – 50	51 – 60	61 – 70	-71	Kvinne	Mann	Annet
12.4%	14.7%	0%	3.1%	10.9%	13.2%	10.9%	20.9%	14.0%	72.1%	27.9%	0%

2.3 Instrumenter

2.3.1 Bakgrunnsvariabler

Som bakgrunnsvariabler er det tatt med kjønn (kvinne, mann, annet/ønsker ikke svare, aldersgruppe, by og bydel. Kvinne er i analysene vist som utgangspunkt og kodet som 0. Mann er kodet som 1.

Øvrige variabler i undersøkelsen blir her belyst. Det er gjort en vurdering av indre konsistens ved å utføre en Cronbach's alpha for samtlige konstrukter. Frode Svartdal viser til en Cronbach's alpha verdi over .70 (Svartdal, 2015, s. 186). Andre har på generelt grunnlag konkluderte med Cronbach's alpha verdi fra om lag .60 å være akseptabel (Cortina, 1993; Taber, 2018). Cronbach's alpha verdier for de ulike variablene vises i tabell 2. Det er funnet lave verdier knyttet til konstruktet «Opplevelse av barrierer» vist med fet font i tabell 2.

Tabell 2.

Oversikt over variabler som er tatt i bruk i form av spørreskjemaer, Beskrivelse og intern konsistent målt ved Cronbachs Alpha (n=129)

	Antall spørsmål	Mean	SD	Alfaverdier
Mestringstro	10	3.17	0.41	0.89
Psykologisk reaktans barrierer	5	2.34	0.66	0.69
Opplevelse av barrierer	5	1.98	0.59	0.49
Åpenhet	9	4.71	0.76	0.69
Nevrotisisme	8	3.49	1.11	0.87
Planmessighet	9	4.89	0.81	0.82
Omgjengelighet	9	5.14	0.64	0.67
Ekstroversjon	8	4.46	0.90	0.82
Stedstilknytning	9	3.45	0.78	0.88
Tilhørighet Skole	5	3.21	0.77	0.89
Kriminalitet i oppvekstmiljøet	5	1.18	0.30	0.63
Trafikksikkerhet og trygghet i oppvekstmiljø	8	3.07	0.45	0.64
Negative møter med politiet	5	1.16	0.41	0.86

2.3.2 Psykologisk reaktans barrierer

Psykologisk reaktans overfor barrierer er målt ved fire spørsmål omkring opplevelse og forekomst av barrierer i nærmiljøet og i hvilken grad respondentene subjektivt sett ser det sannsynlig å handle i tråd med utsagn som beskriver en reaktiv atferd i møte med fysiske hindringer. Den første utgaven av spørreskjemaet bestod av åtte spørsmål. Etter en vurdering av innkomne svar og en analyse ble det funnet å kunne være behov for flere spørsmål som bedre

fanget opp situasjonell og spesifikk reaktans ovenfor barrierer. Det ble derfor supplert med ytterligere tre spørsmål hvor dette var tydeliggjort.

Spørsmålene er forsøkt operasjonalisert for å fange opp reaktiv atferd i møte med fysiske hindringer og ikke en generell psykologisk reaktans. Endringene ble utført slik på tvers av de to konstruktene reaktans overfor barrierer og opplevelse av barrierer. En rekke analyser ut fra Cronbach's alpha og gjentatte evalueringer ble utført omkring hvilke spørsmål som skulle inn under de to konstruktene. Spørsmålene bestod som ved ovennevnte av en Likertskala fra 1 («veldig uenig») til 4 («veldig enig»). Eksempler på spørsmål er «Om et gjerde hindrer meg i å gå der jeg vil hopper jeg bare over». Ved å svare «veldig enig» vil da respondenten illustrere høy reaktivitet overfor barrierer. Tilsvarende vil respondenten ved å svare «veldig enig» på spørsmålet «Skilt som sier det er forbudt å gå på gresset bryr jeg meg ikke om» utvise høy reaktivitet overfor barrierer.

2.3.3 Opplevelse av barrierer

Opplevelse av barrierer reflekterer respondentenes (subjektive) opplevelse av forekomst av barrierer i boligområdet sitt og ble målt ved fem spørsmål. Spørsmålene er vurdert etter en Likert skala fra 1 («veldig uenig») til 4 («veldig enig»). Spørsmålene var for eksempel utformet slik; “Langs med stiene er det gjerder som gjør at man må gå på stiene” og “Jeg kan gå fritt på kryss og tvers som jeg vil mellom husene.”. Reliabilitetsanalysen viste som antydnet ovenfor en ($\alpha = .49$) som kan sies å være lavt. Mer om dette under metodekritikk.

2.3.4 Personlighetstrekk

Personlighetstrekk er undersøkt ved hjelp av en norsk versjon av Big Five Inventory (BFI) bestående av 44 spørsmål (Engvik & Føllesdal, 2005). Den undersøker de fem dimensjonene med de tilhørende fasettene. Costa og McCrae sin test består av 240 ledd. Den er i så måte meget omfattende, tidkrevende og utfordrende å ta i bruk ved en studie hvor andre faktorer også skal undersøkes. Det er derfor gjort en beslutning å ta i bruk den kortere varianten (BFI-44) utarbeidet av (John & Srivastava, 1999) som igjen er oversatt til norsk. BFI-44 er ikke bygget opp med fasetter for de ulike trekkene slik NEO-PI er, men bygger på et spektrum for

hver faktor. Denne oppbyggingen er hentet fra arbeidene til Hofstee, De Raad, & Goldberg og deres Abridged Big Five Dimensional Circumplex (AB5C). Denne er funnet å ha høy reliabilitet god validitet sett i forhold til for eksempel NEO-FFI (Engvik & Føllesdal, 2005). Personlighet er funnet å ha innvirkning på atferd

Spørsmålene i den norske versjonen er vurdert etter en Likert skala med syv alternativer fra “passer ikke” til “passer helt” og mot den opprinnelige versjonen som kun har fem. Dette er utsagn som “er original, kommer med nye ideer” på dimensjonen åpenhet for erfaringer og “kan være humørsyk” for dimensjonen nevrotisme. Flere av spørsmålene for de ulike dimensjonene er reversert. For eksempel “har en tendens til å være stillferdig” for ekstroersjon, “foretrekker rutinearbeid” for dimensjonen åpenhet for erfaringer og “kan være kald og fjern” for dimensjonen omgjengelighet.

2.3.5 Stedstilknytning

Stedstilknytning er undersøkt ved hjelp av en norsk utgave av bestående av ni spørsmål vurdert etter en Likert skala bestående av fem nivåer fra “helt uenig” til “helt enig”. Respondentene ble bedt om å ta stilling til spørsmål knyttet til området de vokste opp i. Det ble tydeliggjort hva som menes med “området”. Spørsmålene bestod for eksempel av spørsmål som “området kjennes som en del av meg”, “jeg føler meg knyttet til dette området” og “hvordan området utvikler seg er viktig for meg”.

2.3.6 Tilhørighet skole

Spørsmålene for tilhørighet skole bygger på delspørsmål fra den engelske undersøkelsen Progress in «International Reading Literacy Study» (PIRLS) og den norske utgaven av og er hentet fra (FHI.no, 2021) 1 er «helt enig» og 4 «helt uenig». Respondentene skulle ta stilling til hva de synes om skolen sin. De ble presentert for fem utsagn som for eksempel “jeg føler meg trygg på skolen” og “lærerne er rettferdige mot meg”.

2.3.7 Kriminalitet i oppvekstmiljø

Kriminalitet i nabolaget er målt ved bearbeide deler av «Neighborhood Environment Walkability Scale – Youth» (NEWS-Y) (Rosenberg et al., 2009) og bestod av totalt seks

spørsmål. Svaralternativene går over en Likertskala fra 1 («veldig uenig») til 4 («veldig enig»). Respondenter ble bedt om å svare på totalt seks spørsmål som «det er så mye kriminalitet der jeg bor at det er utrygt å gå alene eller sammen med noen» og «jeg er bekymret for være ute sammen med en venn der jeg bor fordi jeg er redd for å bli tatt eller skadet av en fremmed». På bakgrunn av at spørsmålene er omarbeidet til en norsk versjon foreligger det ingen sammenligning med tidligere reliabilitetstester.

2.3.8 Trafikksikkerhet og trygghet i oppvekstmiljø

Spørsmålene her bygger på samme teoretiske grunnlag og er en oversettelse fra allerede nevnte (NEWS-Y). Spørsmålene bestod som for ovennevnte av en Likertskala fra 1 («veldig uenig») til 4 («veldig enig»). Trygghet i nabolaget der jeg er oppvokst består av totalt åtte spørsmål som «de fleste bilene kjører fortere enn fartsgrensen» og «de som går og sykler i gatene kan lett sees fra vinduer av de som bor der».

2.3.9 Negative møter med politiet

Spørsmålene er utarbeidet spesielt med tanke på denne undersøkelsen. Det er totalt fem spørsmål som bedømmes på en Likert skala fra 1 til 5 hvor en representerer «sjelden» og fem representerer «nesten hele tiden». Respondentene skulle blant annet ta stilling til spørsmål som “politiet har stoppet meg uten grunn” og “politiet har tatt med en venn eller venner til politistasjonen uten grunn”.

2.4 Etikk

Forskningsprosjektet ble innrapportert til og er godkjent av Norsk senter for forskningsdata (NSD). Deltakere ble på første side gjort oppmerksom om at deltakelse var frivillig, at samtykke skjer ved å besvare spørsmålene og at de når som helst under besvarelsen kunne trekke seg. Det ble også gjort oppmerksom om at man er garantert anonymitet og at det ikke er mulig å spore besvarelsen tilbake til deltakerne etter at besvarelsen var utført.

2.5 Design og analyser

Som metode er det valgt å gjennomføre en tverrsnittstudie også kjent som kryss-seksjonelle undersøkelser. Det ble med utgangspunkt i forskningsspørsmål og en teoretisk gjennomgang valgt ut de ovennevnte variablene for videre analyser. Det ble valgt å utføre analyser for korrelasjon og hierarkisk regresjon og alle variabler ble i så måte gjort numeriske i henhold til de ulike Likertskalaene for hver enkelt variabel. Statistiske analyser ble utført i Jamovi (versjon 2.3.15.0). Som vist i tabell 1 ble kjønn og alder ble målt på kategoriskala. Kjønn hadde som utgangspunkt tre nivåer (mann, kvinne, annet). Variabelen kjønn er i analysene vist med utgangspunkt i “kvinne”. Alder ble målt ut fra ni nivåer. I hovedsak ble dette valgt med tanke på å hindre mulighet for indirekte å kunne identifisere noen av deltakerne. De ni nivåene var 15 - 17, 18 - 20, 21 - 24, 25 - 30, 31 - 40, 41 - 50, 51 - 60, 61 - 70, 71 -.

2.7 Metodekritikk

Det ble i løpet av studien funnet enkelte variabler som etter avveielser ikke ble tatt med i de endelige modellene vist i resultatdelen. Dette skyldes mulig en for bred tilnærming og en kombinasjon av liten erfaring og et for høyt ambisjonsnivå. Det ga likevel nyttig informasjon og kunnskap omkring de ulike konstruktene og hvordan de samvirker. På denne måten kunne jeg gjøre valg og endringer ut fra nyvunnet erfaring og kontrollere mot tilgjengelig forskning. Det resulterte også i muligheten med nye øyne å vurdere utviklingen av arbeidene omkring psykologisk reaktans og tilgjengelige tester for konstruktet. Jeg er kritisk til hvorvidt de i dag tilgjengelige testene i form av spørreskjemaer faktisk måler konstruktet slik det var foreslått av Brehm (1966). Mine spørsmål for måling av «Opplevelse av barrierer» ble funnet å ha svært lave verdier for Cronbach Alpha. Dette er en svakhet med studien og vil gir rom for forbedringer i fremtidige studier. Det vil kreve gjentatte endringer av spørsmålene og deres utforming samt forsøk ved hjelp av flere pilotstudier. Dette har ikke vært mulig å gjennomføre med tanke på tiden til rådighet og begrensningene knyttet til respondenter.

3. Resultater

Dette kapittelet omhandler resultater fra undersøkelsene og de ulike metodiske tilnærmingene tatt i bruk. Det vises korrelasjonsanalyser samt påfølgende hierarkisk regresjonsanalyse med fire modeller. Mer omfattende kommentarer og diskusjon er å finne i påfølgende kapittel.

3.1 Innledende analyser og manglende data

Innledningsvis ble data gått igjennom med tanke på manglende data og eventuelle uoverensstemmelser. Det ble funnet enkelte mangler for noen av konstruktene. Dette skyldes feil ved innstilling for enkelte av spørsmålene i spørreskjemaet hvor de ikke var låst til å være obligatoriske. Det vites ikke om hvorvidt deltakere har utelatt disse intensjonelt eller om det er som resultat av en forglemmelse. Det ble som en test utført en enkel (mean) imputering av manglende data. Dette viste derimot ingen vesentlige endringer av betydning og gitt innvendingene mot bruken av enkel imputering (Lydersen, 2019) ble det besluttet å ta ut de fire besvarelsene i sin helhet fra datasettet som totalt bestod av 133, noe som er i tråd med hva Lydersen omtaler som akseptabelt gitt at antallet er lavt. Generell psykologisk reaktans viste ingen signifikant sammenheng mot mestringstro ved en korrelasjonsanalyse. På bakgrunn av nevnte vurderinger knyttet til generell psykologisk reaktans slik det her var målt etter Hong Psychological Reactance Scale (HPRS) (Hong & Faedda, 1996) ble konstruktet ikke tatt med i videre analyser. Problematikken knyttet til generell psykologisk reaktans og reaktans som motstand eller en reaktiv atferd vil belyses nærmere under diskusjonen.

3.1.1 Deskriptiv statistikk og korrelasjonsanalyse

Tabell 3.

Korrelasjonsanalyser for de uavhengige variabelene og den avhengige variabelen – Mestringstro (N = 129)

	M	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1. Mestringstro	31,74	4,08	—													
2. Kvinne	—	—	.137	—												
3. Alder	—	—	.169	-.077	—											
4. Nevrotisme	27,88	8,89	-.607***	-.091	-.421***	—										
5. Ekstroversjon	35,69	7,23	.243**	-.067	.119	-.339***	—									
6. Planmessighet	44,01	7,31	.437***	-.115	.329***	-.443***	.282**	—								
7. Åpenhet	42,69	6,72	.264**	.057	.127	-.146	.284**	.142	—							
8. Opplevelse av barrierer	9,89	2,94	-.18*	.041	-.171	.150	.037	.024	.035	—						
9. Reaktans overfor barrierer	11,68	3,32	.244**	.222*	.175*	-.153	.021	-.061	.138	-.320***	—					
10. Negative møter med politiet	5,82	2,06	.181*	.264**	-.060	-.060	-.107	-.056	.090	.063	.310***	—				
11. Trafikksikkerhet og trygghet	24,57	3,63	.264**	-.016	.217*	-.314***	.090	.200*	.110	-.114	.010	-.115	—			
12. Kriminalitet i nabolaget	8,17	2,00	-.005	-.001	-.327***	.188*	-.125	-.109	-.014	.052	.228**	.227**	-.237**	—		
13. Stedstilknytning	31,06	7,04	.090	.066	.247**	-.262**	.127	.175*	.006	-.257**	.090	-.079	.035	.016	—	
14. Tilhørighet skole	16,07	3,87	.110	-.200*	.146	-.287***	.140	.187*	-.030	-.236**	-.083	-.141	.232**	-.158	.315***	—
15. Omgjengelighet	46,28	5,77	.166	-.241**	.053	-.222*	.150	.271**	.070	.016	-.083	-.065	.078	-.143	.154	.235**

Note: * p < .05, ** p < .01, *** p < .001

Av tabell 3 så vi at nevrotisme ($r = -.607, p < ,001$), ekstroversjon ($r = .243, p < ,01$), planmessighet ($r = .437, p < ,001$) og åpenhet ($r = .264, p < ,01$), opplevelse av barrierer ($r = -.18, p < ,05$), reaktans overfor barrierer ($r = .244, p < ,01$), negative møter med politiet ($r = .181, p < ,05$) samt trafikksikkerhet og trygghet ($r = .264, p < ,01$) alle korrelerte signifikant med mestringstro. For variablene trafikksikkerhet og trygghet, kriminalitet i nabolaget, stedstilknytning, tilhørighet skole og personlighetstrekket omgjengelighet fant man ikke en signifikant korrelasjon.

3.1.2 Reliabilitetstest

Det ble utført reliabilitetstester for hvert enkelt sett av variabler. Det ble kontrollert for utliggere ved å vurdere residualplott og ved å sjekke standardiserte residualer og funnet at verdiene lå mellom - 3.29 og + 3.29

Heteroskedastisitet eller homoskedastisitet er vurdert ut fra formen på plottet i residualene mot predikerte verdier og funnet å være i tråd med forutsetningene for homoskedastisitet. Vi kan derfor konkludere med at prediksjonen for ligningen er like god på tvers av samtlige data.

Durbin-Watson viser en verdi på (2.04, $p = .804$). Multikollinearitet ble undersøkt ved å se på statistikk for kolinearitet. Det ble ikke funnet noen utfordringer knyttet til kolinearitet for noen av de uavhengige variablene inkludert i den endelige modellen (VIF < 2.5 og toleranse > .1).

3.2 Hierarkisk regresjonsanalyse

Med utgangspunkt i forskningsspørsmålet og hypoteser ble det utført en hierarkisk regresjonsanalyse for å undersøke hvorvidt de uavhengige variablene predikerte den avhengige variabelen; mestringstro. Det ble utført en regresjonsanalyse hvor samtlige av de uavhengige variablene var inkludert. Denne modellen viste ingen ytterligere forklaring for den uavhengige variabelen. R-kvadrat (R^2) var lavere enn for modell 3 og 4 vist her. Med bakgrunn i å skape en mest mulig parsimonious (enkelt) modell ble disse variablene utelatt. Det ble avslutningsvis testet ytterligere en modell med variabelen «Møter med politiet» ved å undersøke standardiserte regresjonsverdien, dennes p-verdi og endring i R kvadrat ($\beta = .099$, $p = .169$, $\Delta R^2 = .008$), men «Møter med politiet» ble funnet ikke å tilføre noe og er derfor ikke inkludert i de endelige analysene som er presentert. Dette er i tråd med (Zellner et al., 2009, s. 1 - 10) og prinsippet om å velge den enkleste modellen mulig.

Tabell 4.

Hierarkisk regresjonsanalyse for de uavhengige variablene og den avhengige variabelen - mestringstro ($N = 129$)

Variabler	Modell 1			Modell 2			Modell 3			Modell 4		
	<i>b</i>	β	<i>p</i>	<i>b</i>	β	<i>p</i>	<i>b</i>	β	<i>p</i>	<i>b</i>	β	<i>p</i>
Alder	0.27	0.18	0.040	-0.22	-0.15	0.054	-0.25	-0.17	0.025	-0.28	-0.19	0.012
Kvinne	1.37	0.15	0.086	0.83	0.09	0.167	0.91	0.10	0.140	0.63	0.07	0.318
Planmessighet				0.14	0.24	0.002	0.15	0.26	<.001	0.16	0.28	<.001
Ekstroversjon				-0.02	-0.04	0.640	-0.01	-0.02	0.743	-0.01	-0.03	0.727
Nevrotisisme				-0.25	-0.54	<.001	-0.24	-0.51	<.001	-0.23	-0.50	<.001
Åpenhet				0.11	0.18	0.014	0.11	0.18	0.010	0.10	0.16	0.020
Opplevelse av barrierer							-0.21	-0.15	0.031	-0.15	-0.10	0.141
Reaktans overfor barrierer										0.18	0.15	0.046
R^2		.05			.46			.48			.50	
ΔR^2		.05			.41			.02			.02	
R^2 justert		.04			.43			.45			.46	

De uavhengige variablene i første modellen bestod av kontrollvariablene alder og kjønn (kvinne). Resultatene viste at modellen som helhet er statistisk signifikant ($p = .036$). R-kvadrat (R^2) også kalt determinasjonskoeffisienten for modell 1 viste en verdi på .051. Det indikerte at de uavhengige variablene i modell 1 forklarte 5.1 % av variansen av den avhengige variabelen mestringstro. Dette viste oss at resterende 94.9 % av variasjonen i mestringstro ikke kunne forklares av de uavhengige variablene alder og kvinne i modell 1. Den justerte R^2 hadde en verdi på .036. For den justerte R^2 ble det tatt hensyn til antall deltakere og antallet variabler. Om vi hadde hatt flere variabler og/eller færre deltagere, ville nedjusteringen vært det større. Likeledes; om vi hadde hatt færre variabler og/eller flere deltagere, ville nedjusteringen vært mindre. Den ustandardisert regresjonsstigningen (*b*) for alder i modell 1 hadde en verdi på .27, $p = .04$. Det vil si at når verdien for variabelen alder økte med én enhet, gav det en forventet økning av verdien mestringstro være på .27 gitt at alle andre variabler i modellen ble holdt konstant. For variabelen kvinne var $p = .086$ og under et signifikansnivå på $p = .05$. Det betyr ikke at effekten av kjønn ikke er til stede. Av tabell 4 ser man at den standardiserte effektstørrelsen for alder og kvinne er

nær sagt identisk, alder $\beta = .18$, kvinne $\beta = .15$. Slik sett kunne man med stor sannsynlighet gitt et større utvalg respondenter også kunne se kvinne med en p-verdi under et signifikansnivå på .05.

For modell 2 ble det lagt inn de fire variablene for personlighetstrekkene åpenhet, nevrotisisme, ekstroversjon og planmessighet. R-kvadrat (R^2) for modell 2 viste en verdi på .459. Det indikerte at de uavhengige variablene i modell 2 forklarte 45.9 % av variansen av den avhengige variabelen. Endring i R^2 mellom modell 1 og modell 2 var på .408. Modell 2 forklarte i så måte 40.8 % utover variansen for den avhengige variabelen mestringstro enn hva modell 1 gjorde. Den justerte R^2 viste en verdi på .433.

I modell 3 ble ytterligere en variabel inkludert; opplevelse av barrierer. Vi så av R-kvadrat (R^2) for modell 3 en verdi på .480. Det indikerte at de uavhengige variablene i modell 3 forklarte 48 % av variansen av den avhengige variabelen. Den justerte R^2 var på .448.

I modell 4 kontrollerte jeg for ytterligere en variabel; reaktans overfor barrierer. Vi så av R-kvadrat (R^2) for modell 3 en verdi på .497. Det indikerte at de uavhengige variablene i modell 4 forklarte 49.7 % av variansen av den avhengige variabelen mestringstro. Dette viste oss at de resterende 50.3 % av variasjonen i mestringstro ikke kunne forklares av de uavhengige variablene i modell 4. Den justerte R^2 hadde en verdi på .463. De ustandardiserte regresjonsverdiene for alder indikerte at en økning med én enhet for alder korresponderte i gjennomsnitt med en nedgang i mestringstro med 0.28 poeng. Tilsvarende så vi at de ustandardiserte regresjonsverdiene for planmessighet korresponderte i gjennomsnitt med en økning i mestringstro på 0.16 poeng.

Når vi så til modellene - 1 til 4 så vi at alder gikk fra en moderat positiv effekt i modell 1 til en moderat negativ effekt i modell 2, 3 og 4. Ytterligere analyser ble utført ved å ta ut en og en

variabel for modell 2. Ut fra dette ble det konstatert at denne endringen med stor sannsynlighet skyldes mediering; blant annet årsaket av variabelen nevrotisisme. Mer omkring dette vil tas opp under diskusjonen

4. Diskusjon

4.1 Oppsummering

Hovedformålet med denne studien har vært å kartlegge hvorvidt man kan se en sammenheng mellom barrierer i nærmiljøet og mestringstro. Det ble sett på reaktans, både generell psykologisk reaktans og en situasjonell reaktans overfor barrierer. Generell reaktans ble tidlig i innledende analyser funnet ikke å være av interesse for denne studien da konstruktet slik det er målt ikke synes å sammenfalle med Jack Brehm sine tanker omkring konstruktet. Videre viste ikke innledende korrelasjonsanalyser en signifikant sammenheng med mestringstro. Dette styrker min oppfatning av konstruktet slik det i forskning ofte er brukt og problematisert som et trekk og en iboende motstand fremfor en reaktiv atferd i hensikt å gjenopprette frihet. De endelige modellene inneholdt færre variabler enn hva tidlig var inkludert i studien. Mer spesifikt er det for generell psykologisk reaktans knyttet til en hvordan konstruktet er anvendt i deler av forskningen og gjennom de tilgjengelige operasjonaliserte spørreskjemaene. En anvendelse som allerede nevnt etter min oppfatning i for liten grad forholder seg til Brehm sine ideer omkring reaktivitet som en motiverende faktor og i for stor grad problematiserer konstruktet. Det er som nevnt testet en modell i regresjonsanalyse hvor alle variablene var inkludert uten at den viste noen grad av forklaring utover de enklere modellene vist til under resultatdelen. Funnene i studien og resultatene viser at det er sammenhenger, dog ikke signifikante verdier for alle de ulike variablene i den endelige modellen. Hypotesene som igjen er nevnt nedenunder testes i sin helhet i modell 4 og diskusjonen besvares med det som utgangspunkt, men det trekkes også inn funn av interesse fra modellene 1 til 3.

H1: Opplevelse av barrierer predikerer mestringstro

Opplevelse av barrierer var etter introduksjon av reaktans overfor barrierer i modell 4 ikke signifikant. Funnene indikerer en lav negativ effekt på mestringstro og den er ikke signifikant. H1 støttes i så måte ikke. I modell 3; før implementeringen av reaktans overfor barrierer viste opplevelse av barrierer en lav, men signifikant sammenheng.

H2: Reaktans overfor barrierer predikerer mestringstro

Reaktans overfor barrierer viste i modell 4 signifikante verdier. Dette indikerer en sammenheng og det kan konkluderes med at det finnes støtte for H2 i denne studien.

H3: Personlighetstrekkene nevrotisisme, åpenhet, planmessighet og ekstroversjon predikerer mestringstro.

Modell 4 viste signifikante sammenhenger for tre av personlighetstrekkene; nevrotisisme, åpenhet og planmessighet. Ser man til den bivarierte korrelasjonen mellom ekstroversjon og mestringstro alene ser vi en positiv signifikant korrelasjon. Ekstroversjon var derimot ikke signifikant som del av regresjonsanalysen. Hypotese H3 støttes i så måte delvis av funn i denne studien.

4.2 Kommentarer omkring funn

Formålet er som beskrevet av problemstillingen å finne hvorvidt fysiske hindringer kan påvirke mestringstro og om man kan finne ulik påvirkning på bakgrunn av personlige egenskaper og sosial påvirkning i oppvekstmiljøet. Bekymringen hos forfatter bygger på observasjoner omkring bruken av gjerder og andre hindringer som tilfeldig og dårlig begrunnet. Frykten er i så måte at disse hindringene fremfor å kunne skape trygghet og sikre eiendommer og mennesker for skade og ulempe faktisk leder til det motsatte. Det er påvist sammenhenger mellom fysiske hindringer og barrierer slik det kommer frem i modell 3. Det kan derimot tyde på at hovedtyngden av respondentene innehar en evne og vilje til å overkomme hindringene. Dette vises blant annet ved at effekten av opplevelse overfor barrierer går fra signifikant til ikke

signifikant ved introduksjon av reaktans overfor barrierer. Dette kan være et resultat av en virkning slik den var postulert omkring reaktans som en motiverende faktor i møte med fysiske hindringer og barrierer utover hva man ser ut fra mestringstro alene.

På et generelt grunnlag kunne man tenke seg en direkte sammenheng mellom mestringstro og hvordan personene opptrer i møte med fremtidige utfordringer. Det vil kunne påvirke hvor robust den enkelte er i møte med større utfordringer.

Waaktaar & Torgersen, (2013) hevder at mestringstro i hovedsak er genetisk fundamentert. Resultatene viste her en påvirkning av mestringstro fra nabolagseffekter og personlighetstrekk. Slik sett sammenfaller disse funnene og støtter en antakelse av mestringstro som knyttet til genetikk, men også miljøfaktorer.

Resultatene for modell 4 viste ingen statistisk signifikans mellom mestringstro og opplevelse av barrierer. Alder skifter som tidligere nevnt fortegn fra positivt til negativt ved introduksjon av personlighetstrekk, med stor sannsynlighet er det effekten av nevrotisisme som er avgjørende. Effekten for alder viser at de eldste i utgangspunktet innehar høyest grad av mestringstro, men ved å ta hensyn til nevrotisisme snur denne effekten retning. Dette går på tvers av eksisterende forskning som til stor del viser at nevrotisisme enten er relativt stabilt som trekk eller synker jo eldre man blir frem til man oppnår en alder på omkring åtti år; for så å øke noe (Donnellan & Lucas, 2008; Steunenberg et al., 2005). Jensen et al. (2020) har i en dansk studie derimot vist til og funnet tilsvarende medierende effekt av nevrotisisme overfor alder knyttet til livskvalitet (subjective well being). Man kunne forvente en økning i mestringstro med alder, men den effekten uteblir og reverseres slik sett som følge av nevrotisisme på tilsvarende måte som livskvalitet er funnet å gjøre i den danske studien. Tilsvarende effekt synes også å virke inn på opplevelse av barrierer, men da i samvirkning med andre personlighetstrekk. Det ble under teoridelen trukket frem en eventuell negativ korrelasjon mellom nevrotisisme og mestringstro samt en negativ korrelasjon mellom nevrotisisme og reaktans overfor barrierer. Det er sannsynlig at individer som skårer høyt på nevrotisisme heller internaliserer ut fra en tenkt opplevelse av hjelpeløshet. Korrelasjonsanalysen viste en signifikant sammenheng for både opplevelse av

barrierer og reaktans overfor barrierer og mestringstro. Det er videre en relativt sterk negativ korrelasjon mellom opplevelse av barrierer og reaktans barrierer

Ser man til reaktans overfor barrierer finner man derimot en signifikant korrelasjon med mestringstro. Slik sett kan man tenke seg at en slik reaktans mulig også vil være kilde til en motivasjon om å gjenopprette ens frihet i tråd med Brehm sin teori. Man kunne i utgangspunktet forestille seg at en person preget av høy grad av psykologisk reaktans overfor barrierer ville reagere sterkere på hindringer, men dersom personen er preget av en sterk mestringstro antas det at høy grad av psykologisk reaktans når man konfronteres med fysiske barrierer vil kunne lede til en mer «fandenivoldsk» holdning og vilje til å omgå disse hindringene. Dette sammenfaller med den nevnte antakelsen om at en generell psykologisk reaktans i for stor grad måler trekk som ligger for langt unna et normalnivå og kun vil opptre hos individer med langt på vei ekstreme trekk mot hva man vil betegne som kverulerende og destruktive. Den forståelsen som her er lagt til grunn sammenfaller med intensjonen og forestillingene Jack Brehm la til grunn i sine refleksjoner om psykologisk reaktans som en opplevelse av begrensning av frihet i situasjonen til selv å velge.

Det er som nevnt på bakgrunn av en lav verdi for Cronbachs Alpha knyttet en viss grad av usikkerhet omkring konstruktet «Opplevelse av barrierer». Resultatene i denne undersøkelsen viste at det er en svak sammenheng, en ikke signifikant negativ korrelasjon mellom mestringstro og opplevelse barrierer. Analysene viste også en moderat negativ korrelasjon mellom reaktans ovenfor barrierer og opplevelse av barrierer. Slik sett er det overveiende sannsynlig at man her har to ulike forståelser av konstruktet «Psykologisk reaktans» i funksjon. Ser man til Hong Psychological Reactance Scale (HPRS) (Hong & Faedda, 1996) sitt skjema for måling fanger den ikke opp hva jeg har funnet i denne studien knyttet til reaktans som en motiverende faktor og en reaktiv atferd som er situasjonell. Det kan tyde på at psykologisk reaktans kan virke motiverende og bidra til økt motivasjon og mestringstro i gitte situasjoner. Dette samsvarer også med Bandura sine teoretiske betraktninger for mestringstro som å være domenespesifikk.

Det foreligger i denne studien ingen signifikant sammenheng mellom reaktivitet overfor barrierer og personlighetstrekk. Man kan ut av det anta at psykologisk reaktans ovenfor barrierer

er et uavhengig konstrukt uten en sterk forbindelse med personlighetstrekk; og et konstrukt med betydelig egen grad av forklaring mot mestringstro. Psykologisk reaktans ovenfor barrierer forklarer i så måte noe utover hva som forklares av personlighetstrekk. Nevrotisisme viser den høyeste korrelasjonen (negativ) mot reaktans overfor barrierer. Opplevelse av barrierer viste også en lav korrelasjon (positiv) overfor nevrotisisme. Det var forventet at åpenhet korrelerte positivt med mestringstro. Videre ble det postulert at individer som skårer høyt på planmessighet i lavere grad ville utvise psykologisk reaktans, både som et trekk og med tanke på det situasjonelle å møte fysiske hindringer i miljøet. Dette ble støttet av funn i studien. det var større usikkerhet til hvorvidt omgjengelighet ville ha en signifikant sammenheng med mestringstro. Denne antakelsen omkring lav sammenheng mellom omgjengelighet og mestringstro ble til stor del bekreftet via innledende korrelasjonsanalyser. Dette sammenfaller med tidligere forskning omkring personlighetstrekk og mestringstro.

4.3 Styrker, begrensninger og fremtidige undersøkelser

Det er begrenset med studier omkring opplevelse av barrierer i oppvekstmiljøer. Slik sett vil denne studien kunne være et bidrag og en inspirasjon til videre studier omkring temaet.

4.3.1 Utvalg

Det var betydelige utfordringer ved innhenting av datamaterialet. Innledningsvis var intensjonen i større grad å kunne rekruttere via skoler i de tre byene noe som viste seg være nær sagt umulig. I den grad det lot seg gjøre var det knyttet til personlige relasjoner jeg hadde med lærere for en videregående i Sarpsborg. Majoriteten av respondentene var kvinner og et stort flertall var godt voksne. Unge menn i alder 20 til 30 år er i liten grad representert. Det relativt lave antallet respondenter legger betydelig begrensninger på mulighetene for å inkludere flere variabler og det gir liten eller ingen mening å sammenligne bydeler og byer eller hvordan bydelene eventuelt er utformet og tidspunkt født på året. Dette er derfor ikke forsøkt utført. Dette kunne være interessant i kombinasjon med GIS data, men det fordrer et langt større utvalg.

4.3.2 Prosedyre

Som beskrevet under metode ble det foretatt en pilotundersøkelse. Denne kunne med fordel vært avsluttet og evaluert tidligere slik at den endelige studien mulig kunne hatt flere respondenter. Det er utfordrende å gjøre en pilotundersøkelse da man opplever å bruke tiden til kontakter på en måte som nok er mindre forståelig for de impliserte og gir et mindre utvalg å forholde seg til når den egentlige undersøkelsen og spørreskjemaet er klart. Likevel gav det helt avgjørende informasjon knyttet til blant annet konstruktet generell psykologisk reaktans.

4.3.3 Design

Det krysseksjonelle designet har gitte begrensninger. Man kan ikke trekke kausale slutninger. Det er også ut fra regresjonsanalyser begrenset hva man kan konkludere mer konkret om hvordan de ulike variablene virker inn på hverandre. Slike antakelser vil kun være mulig ved å forholde seg til eksisterende forskning og trekke slutninger basert på paralleller. Analyser omkring medieringer og eventuelle SEM analyser vil mulig kunne si mer om virkning og retning.

En svakhet som allerede er nevnt under metodedelen er knyttet til de lave verdiene for Cronbach Alpha og konstruktet "Opplevelse av barrierer". Det er her betydelig rom for forbedring, men det vil kreve gjentatte undersøkelser opp mot flere grupper av respondenter, tilpassing av spørsmålene, deres ordlyd og/eller eventuelle tilføyinger og utelatelser. Et annet alternativ vil være en måling opp mot GIS data med tanke på å søke objektive verdier og forekomst av hindringer og barrierer i oppvekstmiljøet. Men da respondentenes subjektive opplevelse må sies å være av avgjørende betydning vil første alternativ mest sannsynlig være å foretrekke.

4.4 Anbefalinger fremtidige undersøkelser

På et generelt grunnlag kan man tenke en direkte sammenheng mellom mestringstro og hvordan personene opptrer i møte med fremtidige utfordringer. Det vil kunne påvirke hvor robuste de enkelte er i møte med større utfordringer. Individuer med høy grad av nevrotisisme og

samtidig høy grad opplevd trafikkfare og kriminalitet antas å vise lavere grad av negativ opplevelse knyttet til hindringer og vil ikke være påvirket av barrierer i særlig grad fordi de har større behov for den tryggheten som gjerdene kan gi.

Det vil trolig også avdekkes mulige effekter med toveis virkning, medierende effekter og direkte effekter knyttet til variabler som personlighet, skoletilhørighet, kjønn og alder.

Nabolagseffekter Som beskrevet under kapittel for teori eksisterer det store forskjeller innad i for eksempel Oslo knyttet til barnefattigdom. Det ville være interessant å se på bydeler for Oslo som Gamle Oslo, Alna og Vestre Aker med tanke på fattigdom og gjøre en sammenligning for mestringsstro. En antakelse kan være at fattigdom vil kunne påvirke mestringsstro. Det vil også være av interesse å se på sammenhenger til faktorer som grad av utdanning, etnisitet med mere. Det vil også være mulig å gjøre en sammenligning på tvers av generasjoner for enkelte bydeler i Oslo som de senere år har gjennomgått en endring i antall fattige for å kunne gi en indikasjon omkring hvorvidt det er mulig å se noen endring i grad av mestringsstro. Brattbakk & Andersen, (2017) problematiserer eventuelle virkninger av utenforskap, det å miste håp og ambisjoner og viser til studier fra Frankrike, Sverige og USA og konsekvenser for individer, nabolagene og storsamfunnet. Gitt at det finnes en effekt av barrierer på mestringsstro for enkeltgrupper eller personer som opplever disse som reelle hindringer på et slikt nivå at det går utover deres funksjon vil dette kunne avdekkes ved mer inngående analyser og eventuelle longitudinelle studier. Bruken av for eksempel GIS data vil også kunne vise et mer objektivt bilde av de faktiske kvalitative sidene av boligmiljøer slik at man ved hjelp av de sammen med de subjektive opplevelse som her er gjengitt vil kunne belyse nye effekter med høyere presisjon.

Det var for omgjengelighet knyttet en forventning omkring en negativ korrelasjon mot reaktans og en lavere opplevelse av det å bli hindret av barrierer. Dette kommer i liten grad frem av funn i studien og er ikke videre omtalt. Man kan forestille seg en person som skårer høyt på omgjengelighet å være relativt lite påvirket av barrierer og hindringer ut fra en større aksept og tilbøyelighet med å slå seg til ro med ting "som de er". Dette vil mulig gi seg utslag i at en "omgjengelig person" like gjerne går den lange veien rundt i stedet for å ta snarveien og hoppe

over gjerdet.”. Vedkommende vil nok oppleve et større ubehag av å måtte bryte med normer. Tilsvarende mønster i atferd kan man tenke seg for en person som skårer høyt på nevrotisme, men da ut fra en opplevelse av ubehag av å måtte konfrontere hindringene og de eventuelle reaksjonene fra omverdenen. Og ikke relatert til en tilbøyelighet til normativ atferd alene. Slike effekter og sammenhenger vil komme bedre frem ved bruk av SEM analyser, faktoranalyser og mediering, men vil kreve et større utvalg enn hva denne studien inneholdt.

5. Konklusjon

Studien vil kunne bidra til å belyse mekanismer som påvirker mestringstro i oppvekstmiljøer. Fortsatt er mye ubesvart. Et av de mer interessante funnene er mulig betydningen av reaktans som en eventuell beskyttende og motiverende faktor.

Resultatene viste signifikante sammenhenger mellom mestringstro, opplevelse av barrierer, reaktans overfor barrierer samt personlighetstrekkene nevrotisme, åpenhet og planmessighet. Modell 3 indikerer en signifikant negativ korrelasjon av opplevelse av barrierer på mestringstro. Denne korrelasjonen er ikke lengre signifikant når man i modell 4 også tar hensyn til reaktans overfor barrierer. Funnene omkring reaktans overfor barrierer sammenfaller med Brehm (1966) sine forestillinger om psykologisk reaktans som en reaktiv atferd og en motiverende faktor i møte med hindringer. Det kan tyde på at effekten av reaktans overfor barrierer langt på vei oppveier den negative påvirkningen opplevelse av barrierer, men for å avdekke slike eventuelle effekter må man foreta eksperimentelle eventuelt longitudinale studier.

Referanser

- The jamovi project (2021). jamovi (Version 2.3.15.0) [macOS Monterey versjon 12.5.1].
Retrieved from <https://www.jamovi.org>
- Alloy, L. B., Clements, C. M., & Koenig, L. J. (1993). Perceptions of Control: Determinants and Mechanisms. I G. Weary, F. Gleicher, & K. L. Marsh (Red.), *Control Motivation and Social Cognition* (s. 33–73). Springer New York.
https://doi.org/10.1007/978-1-4613-8309-3_2
- Appleton, J. (1996). *The Experience of Landscape*. Wiley.
<https://books.google.no/books?id=eA9nQgAACAAJ>
- Ashton, M. C., Lee, K., & Paunonen, S. V. (2002). What is the central feature of extraversion? Social attention versus reward sensitivity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 83(1), 245–252. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.83.1.245>
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191–215. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.84.2.191>
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Prentice-Hall.
- Bandura, A. (1991). Social cognitive theory of self-regulation. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 248–287.
[https://doi.org/10.1016/0749-5978\(91\)90022-L](https://doi.org/10.1016/0749-5978(91)90022-L)
- Bandura, A. (1997). Self-efficacy: The exercise of control. *Self-efficacy: The exercise of control.*, ix, 604–ix, 604.

- Bandura, A., Pastorelli, C., Barbaranelli, C., & Caprara, G. V. (1999). Self-efficacy pathways to childhood depression. *Journal of Personality and Social Psychology*, 76(2), 258–269.
<https://doi.org/10.1037//0022-3514.76.2.258>
- Boardman, J. D., & Robert, S. A. (2000). Neighborhood Socioeconomic Status and Perceptions of Self-Efficacy. *Sociological Perspectives*, 43(1), 117–136.
<https://doi.org/10.2307/1389785>
- Bolderdijk, J. W., Lehman, P. K., & Geller, E. S. (2018). Encouraging Pro-Environmental Behaviour with Rewards and Penalties. I *Environmental Psychology* (s. 273–282). John Wiley & Sons, Ltd. <https://doi.org/10.1002/9781119241072.ch27>
- Brattbakk, I., & Andersen, B. (2017). *Oppvekststedets betydning for barn og unge. Nabolaget som ressurs og utfordring*. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.27260.64649>
- Brehm, J. W. (1966). *A theory of psychological reactance* (s. x, 135). Academic Press.
- Brehm, J. W. (1993). Control, Its Loss, and Psychological Reactance. I G. Weary, F. Gleicher, & K. L. Marsh (Red.), *Control Motivation and Social Cognition* (s. 3–30). Springer New York. https://doi.org/10.1007/978-1-4613-8309-3_1
- Brehm, S. S., & Brehm, J. W. (Red.). (1981). *Psychological Reactance A Theory of Freedom and Control*. Academic Press. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-129840-1.50002-8>
- Brehm, S., & Weinraub, M. (1977). Physical barriers and psychological reactance: 2-yr-olds' responses to threats to freedom. *Journal of Personality and Social Psychology*, 35, 830–836. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.35.11.830>
- Buss, D. M., Wismeijer, A., Song, J., & Larsen, R. J. (2013). *Personality psychology: Domains*

of knowledge about human nature. McGraw-Hill.

- Caprara, G. V., Alessandri, G., DI Giunta, L., Panerai, L., & Eisenberg, N. (2009). The Contribution of Agreeableness and Self-efficacy Beliefs to Prosociality. *European Journal of Personality, 24*(1), 36–55. <https://doi.org/10.1002/per.739>
- Caprara, G. V., Vecchione, M., Alessandri, G., Gerbino, M., & Barbaranelli, C. (2011). The contribution of personality traits and self-efficacy beliefs to academic achievement: A longitudinal study. *British Journal of Educational Psychology, 81*(1), 78–96. <https://doi.org/10.1348/2044-8279.002004>
- Caspi, A., Bem, D. J., & Elder, G. H. (1989). Continuities and consequences of interactional styles across the life course. *Journal of Personality, 57*(2), 375–406. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.1989.tb00487.x>
- Clayton, R. B., Lang, A., Leshner, G., & Quick, B. L. (2019). Who Fights, Who Flees? An Integration of the LC4MP and Psychological Reactance Theory. *Media Psychology, 22*(4), 545–571. <https://doi.org/10.1080/15213269.2018.1476157>
- Clower, C. E., & Bothwell, R. K. (2001). An exploratory study of the relationship between the Big Five and inmate recidivism. *Journal of Research in Personality, 35*(2), 231–237. <https://doi.org/10.1006/jrpe.2000.2312>
- Conard, M. A. (2006). Aptitude is not enough: How personality and behavior predict academic performance. *Journal of Research in Personality, 40*(3), 339–346. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2004.10.003>
- Cortina, J. M. (1993). What is coefficient alpha? An examination of theory and applications.

-
- Journal of Applied Psychology*, 78(1), 98–104.
<https://doi.org/10.1037/0021-9010.78.1.98>
- Costa, P., & McCrae, R. (1992). Neo PI-R professional manual. *Psychological Assessment Resources*, 396.
- Cysek-Pawlak, M. M., & Pabich, M. (2021). Walkability – the New Urbanism principle for urban regeneration. *Journal of Urbanism: International Research on Placemaking and Urban Sustainability*, 14(4), 409–433. <https://doi.org/10.1080/17549175.2020.1834435>
- Davis, R., & Williams, E. (2008). Fences and between Fences: Cultural, Historical, and Smithsonian Perspectives. *Journal of the Southwest*, 50(3), 243–261. JSTOR.
<http://www.jstor.org.ezproxy.inn.no/stable/40170390>
- De Las Cuevas, C., Peñate, W., & Sanz, E. J. (2014). The relationship of psychological reactance, health locus of control and sense of self-efficacy with adherence to treatment in psychiatric outpatients with depression. *BMC Psychiatry*, 14(1).
<https://doi.org/10.1186/s12888-014-0324-6>
- De las Cuevas, C., Peñate, W., & Sanz, E. J. (2014). The relationship of psychological reactance, health locus of control and sense of self-efficacy with adherence to treatment in psychiatric outpatients with depression. *BMC Psychiatry*, 14(1), 324.
<https://doi.org/10.1186/s12888-014-0324-6>
- Donnellan, M. B., & Lucas, R. E. (2008). Age differences in the Big Five across the life span: Evidence from two national samples. *Psychology and Aging*, 23(3), 558–566.
<https://doi.org/10.1037/a0012897>

- Dupéré, V., Leventhal, T., & Vitaro, F. (2012). Neighborhood Processes, Self-Efficacy, and Adolescent Mental Health. *Journal of Health and Social Behavior*, 53(2), 183–198.
<https://doi.org/10.1177/0022146512442676>
- Engvik, H., & Føllesdal, H. (2005). The Big Five Inventory på norsk. *Tidsskrift for Norsk Psykologforening*, 42, 128–129.
- FHI.no. (2021). Norwegian Institute of Public Health. <https://www.fhi.no/en/studies/moba/>
- Fiske, D. W. (1949). Consistency of the factorial structures of personality ratings from different sources. *The Journal of Abnormal and Social Psychology*, 44(3), 329–344.
<https://doi.org/10.1037/h0057198>
- Fleeson, W. (2004). Moving Personality Beyond the Person-Situation Debate: The Challenge and the Opportunity of Within-Person Variability. *Current Directions in Psychological Science*, 13(2), 83–87. <https://doi.org/10.1111/j.0963-7214.2004.00280.x>
- Galindo-Domínguez, H., & Bezanilla, M.-J. (2021). The Importance of Personality and Self-efficacy for Stress Management in Higher Education. *International Journal of Educational Psychology*, 10(3), 247–270. <https://doi.org/10.17583/ijep.7870>
- Goldberg, L. (1981). Language and individual differences: The search for universals in personality lexicons. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59.
<https://doi.org/10.1037/0022-3514.59.6.1216>
- Goldberg, L. R. (1990). An alternative «description of personality»: The Big-Five factor structure. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59(6), 1216–1229.
<https://doi.org/10.1037/0022-3514.59.6.1216>

-
- Goldberg, L. R. (1995). What the hell took so long? Donald W. Fiske and the Big-Five factor structure. I *Personality research, methods, and theory: A festschrift honoring Donald W. Fiske*. (s. 29–43). Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Graziano, W. G., & Tobin, R. M. (2002). Agreeableness: Dimension of Personality or Social Desirability Artifact? *Journal of Personality*, *70*(5), 695–728.
<https://doi.org/10.1111/1467-6494.05021>
- Habeck, J., & Belolyubskaya, G. (2016). Fences, private and public spaces, and traversability in a Siberian city. *Cities*, *56*, 119–129. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2016.04.001>
- Hartman, R. O., & Betz, N. E. (2007). The Five-Factor Model and Career Self-Efficacy. *Journal of Career Assessment*, *15*(2), 145–161. <https://doi.org/10.1177/1069072706298011>
- Hillier, B. (2004). Can streets be made safe? *Urban Design International*, *9*(1), 31–45.
<https://doi.org/10.1057/palgrave.udi.9000079>
- Hillier, B., & Sahbaz, O. (2008). *An evidence based approach to crime and urban design Or, can we have vitality, sustainability and security all at once?* (Bd. 23).
- Hong, S.-M., & Faedda, S. (1996). Refinement of the Hong Psychological Reactance Scale. *Educational and Psychological Measurement*, *56*(1), 173–182.
<https://doi.org/10.1177/0013164496056001014>
- Ireland, J. L., & Ireland, C. A. (2011). Personality structure among prisoners: How valid is the five-factor model, and can it offer support for Eysenck’s theory of criminality? *Criminal Behaviour and Mental Health : CBMH*, *21*(1), 35–50. <https://doi.org/10.1002/cbm.770>
- Jacobs, J. (1992). *The death and life of great American cities* (1st Vintage Books ed.). Random

House.

- Jensen, R. A. A., Kirkegaard Thomsen, D., O'Connor, M., & Mehlsen, M. Y. (2020). Age differences in life stories and neuroticism mediate age differences in subjective well-being. *Applied Cognitive Psychology, 34*(1), 3–15. <https://doi.org/10.1002/acp.3580>
- John, O. P., & Srivastava, S. (1999). The Big Five Trait taxonomy: History, measurement, and theoretical perspectives. I *Handbook of personality: Theory and research, 2nd ed.* (s. 102–138). Guilford Press.
- Judge, T. A., Jackson, C. L., Shaw, J. C., Scott, B. A., & Rich, B. L. (2007). Self-efficacy and work-related performance: The integral role of individual differences. *Journal of Applied Psychology, 92*(1), 107–127. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.92.1.107>
- Kaczynski, A., Robertson-Wilson, J., & Decloe, M. (2012). Interaction of Perceived Neighborhood Walkability and Self-Efficacy on Physical Activity. *Journal of physical activity & health, 9*, 208–217. <https://doi.org/10.1123/jpah.9.2.208>
- Konold, T., Cornell, D., Jia, Y., & Malone, M. (2018). School Climate, Student Engagement, and Academic Achievement: A Latent Variable, Multilevel Multi-Informant Examination. *AERA Open, 4*, 233285841881566. <https://doi.org/10.1177/2332858418815661>
- Lajunen, T. (2001). Personality and accident liability: Are extraversion, neuroticism and psychoticism related to traffic and occupational fatalities? *Personality and Individual Differences, 31*, 1365–1373.
- Langford, P. H. (2003). A one-minute measure of the Big Five? Evaluating and abridging Shafer's (1999a) Big Five markers. *Personality and Individual Differences, 35*(5),

-
- 1127–1140. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(02\)00323-9](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(02)00323-9)
- Laurin, K., Shepherd, S., & Kay, A. C. (2010). Restricted Emigration, System Inescapability, and Defense of the Status Quo: System-Justifying Consequences of Restricted Exit Opportunities. *Psychological Science*, *21*(8), 1075–1082. <https://doi.org/10.1177/0956797610375448>
- Lewicka, M. (2011). Place attachment: How far have we come in the last 40 years? *Journal of environmental psychology*, *31*(3), 207–230. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2010.10.001>
- Low, S. M., & Altman, I. (1992). Place Attachment. I I. Altman & S. M. Low (Red.), *Place Attachment* (s. 1–12). Springer US. https://doi.org/10.1007/978-1-4684-8753-4_1
- Lydersen, S. (2019). Manglende data – sjelden helt tilfeldig. *Tidsskrift for Den norske legeforening*, *139*. <https://doi.org/10.4045/tidsskr.18.0809>
- Manzo, L. C., & Devine-Wright, P. (2018). Place Attachment. I *Environmental Psychology* (s. 135–143). <https://doi.org/10.1002/9781119241072.ch14>
- Motl, R. W., Dishman, R. K., Ward, D. S., Saunders, R. P., Dowda, M., Felton, G., & Pate, R. R. (2005). Perceived physical environment and physical activity across one year among adolescent girls: Self-efficacy as a possible mediator? *Journal of Adolescent Health*, *37*(5), 403–408. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2004.10.004>
- Murray, G., Allen, N. B., & Trinder, J. (2002). Longitudinal investigation of mood variability and the ffm: Neuroticism predicts variability in extended states of positive and negative affect. *Personality and Individual Differences*, *33*(8), 1217–1228. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(01\)00217-3](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(01)00217-3)

-
- Newman, O. (1996). *Creating defensible space*. U.S. Dept. of Housing and Urban Development, Office of Policy Development and Research.
- Noftle, E. E., & Robins, R. W. (2007). Personality predictors of academic outcomes: Big five correlates of GPA and SAT scores. *Journal of Personality and Social Psychology*, *93*(1), 116–130. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.93.1.116>
- Nordh, H., & Thorén, K. (2012). *Utemiljø i byen*.
- Norman, W. T. (1963). Toward an adequate taxonomy of personality attributes: Replicated factor structure in peer nomination personality ratings. *The Journal of Abnormal and Social Psychology*, *66*(6), 574–583. <https://doi.org/10.1037/h0040291>
- Page, J., Bruch, M. A., & Haase, R. F. (2008). Role of perfectionism and Five-Factor model traits in career indecision. *Personality and Individual Differences*, *45*(8), 811–815. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2008.08.013>
- Reynolds-Tylus, T. (2019). Psychological Reactance and Persuasive Health Communication: A Review of the Literature. *Frontiers in Communication*, *4*. <https://www.frontiersin.org/article/10.3389/fcomm.2019.00056>
- Rogers, M. E., & Creed, P. A. (2011). A longitudinal examination of adolescent career planning and exploration using a social cognitive career theory framework. *Journal of Adolescence*, *34*(1), 163–172. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2009.12.010>
- Rosenberg, D., Ding, D., Sallis, J., Kerr, J., Norman, G., Durant, N., Harris, S., & Saelens, B. (2009). Neighborhood Environment Walkability Scale for Youth (NEWS-Y): Reliability and relationship with physical activity. *Preventive medicine*, *49*, 213–218.

<https://doi.org/10.1016/j.ypped.2009.07.011>

- Ross, L., & Nisbett, R. E. (1991). *The person and the situation: Perspectives of social psychology*. (s. xvi, 286). McGraw-Hill Book Company.
- Sallis, J. F., Prochaska, J. J., & Taylor, W. C. (2000). A review of correlates of physical activity of children and adolescents. *Medicine and Science in Sports and Exercise*, 32(5), 963–975. <https://doi.org/10.1097/00005768-200005000-00014>
- Sánchez-Cardona, I., Rodríguez-Montalbán, R., Acevedo-Soto, E., Lugo, K. N., Torres-Oquendo, F., & Toro-Alfonso, J. (2012). Self-Efficacy and Openness to Experience as Antecedent of Study Engagement: An Exploratory Analysis. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 46, 2163–2167. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.05.446>
- Solheim, O., & Gabrielsen, E. (2017). *Er det sammenheng mellom skolemiljø og elevenes leseferdighet?* (s. 132–153). <https://doi.org/10.18261/9788215030258-2017-8>
- Speck, J. (2012). *Walkable city: How downtown can save America, one step at a time*. Farrar, Straus and Giroux.
- Stafford, L., & Baldwin, C. (2018). Planning Walkable Neighborhoods. *Journal of Planning Literature*, 33(1), 17–30. <https://doi.org/10.1177/0885412217704649>
- Steunenberg, B., Twisk, J. W. R., Beekman, A. T. F., Deeg, D. J. H., & Kerkhof, A. J. F. M. (2005). Stability and Change of Neuroticism in Aging. *The Journals of Gerontology: Series B*, 60(1), P27–P33. <https://doi.org/10.1093/geronb/60.1.P27>
- Sugihito, E. (2016). *Fences and their psychological implications—Esther Sugihito—Medium*.

Medium; Medium.

https://medium.com/@social_archi/fences-and-their-psychological-implications-c66a425bebf7

Sun, G., Webster, C., & Chiaradia, A. (2018). Ungating the city: A permeability perspective.

Urban Studies, 55(12), 2586–2602. <https://doi.org/10.1177/0042098017733943>

Svartdal, F. (2015). *Psykologiens forskningsmetoder: En introduksjon* (4. utg.). Fagbokforl.

Taber, K. S. (2018). The Use of Cronbach's Alpha When Developing and Reporting Research

Instruments in Science Education. *Research in Science Education*, 48(6), 1273–1296.

<https://doi.org/10.1007/s11165-016-9602-2>

Thapa, A., Cohen, J., Guffey, S., & Higgins-D'Alessandro, A. (2013). A Review of School

Climate Research. *Review of Educational Research*, 83(3), 357–385.

<https://doi.org/10.3102/0034654313483907>

Thomassen, G. (2017). *Når politiet møter publikum: En analyse av kontakterfaring og tillit til politiet*.

Thoms, P., Moore, K. S., & Scott, K. S. (1996). The Relationship between Self-Efficacy for Participating in Self-Managed Work Groups and the Big Five Personality Dimensions.

Journal of Organizational Behavior, 17(4), 349–362. JSTOR.

<http://www.jstor.org.ezproxy.inn.no/stable/2488546>

Thrasher, J. F., Swayampakala, K., Borland, R., Nagelhout, G., Yong, H.-H., Hammond, D.,

Bansal-Travers, M., Thompson, M., & Hardin, J. (2016). Influences of Self-Efficacy,

Response Efficacy, and Reactance on Responses to Cigarette Health Warnings: A

-
- Longitudinal Study of Adult Smokers in Australia and Canada. *Health Communication*, 31(12), 1517–1526. PubMed. <https://doi.org/10.1080/10410236.2015.1089456>
- Twigger-Ross, C., & Uzzell, D. (1996). Place identity and place attachment. *Journal of Environmental Psychology*, 16, 205–220.
- Voigt, R., Camp, N. P., Prabhakaran, V., Hamilton, W. L., Hetey, R. C., Griffiths, C. M., Jurgens, D., Jurafsky, D., & Eberhardt, J. L. (2017). Language from police body camera footage shows racial disparities in officer respect. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 114(25), 6521–6526. <https://doi.org/10.1073/pnas.1702413114>
- Wang, M.-T., & Degol, J. L. (2016). School Climate: A Review of the Construct, Measurement, and Impact on Student Outcomes. *Educational Psychology Review*, 28(2), 315–352. <https://doi.org/10.1007/s10648-015-9319-1>
- Wicklund, R. A. (1974). *Freedom and reactance*. (s. x, 205). Lawrence Erlbaum.
- Wiggins, J. S., & Trapnell, P. D. (1997). Chapter 28—Personality Structure: The Return of the Big Five. I R. Hogan, J. Johnson, & S. Briggs (Red.), *Handbook of Personality Psychology* (s. 737–765). Academic Press. <https://doi.org/10.1016/B978-012134645-4/50029-9>
- Wiiium, N., Aarø, L. E., & Hetland, J. (2009). Psychological Reactance and Adolescents' Attitudes Toward Tobacco-Control Measures. *Journal of Applied Social Psychology*, 39(7), 1718–1738. <https://doi.org/10.1111/j.1559-1816.2009.00501.x>
- Waaktaar, T., & Torgersen, S. (2013). Self-Efficacy Is Mainly Genetic, Not Learned: A Multiple-Rater Twin Study on the Causal Structure of General Self-Efficacy in Young

People. *Twin Research and Human Genetics*, 16(3), 651–660.

<https://doi.org/10.1017/thg.2013.25>

Yuan, Y., Dong, B., & Melde, C. (2017). Neighborhood Context, Street Efficacy, and Fear of Violent Victimization. *Youth Violence and Juvenile Justice*, 15(2), 119–137.

<https://doi.org/10.1177/1541204015620283>

Zellner, A., Keuzenkamp, H. A., & McAleer, M. (2009). *Simplicity, Inference and Modelling: Keeping it Sophisticatedly Simple*.

Zhang, G., Chen, X., Xiao, L., Li, Y., Li, B., Yan, Z., Guo, L., & Rost, D. H. (2019). The Relationship Between Big Five and Self-Control in Boxers: A Mediating Model. *Frontiers in Psychology*, 10.

<https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyg.2019.01690>

VEDLEGG

Vedlegg A:

En undersøkelse omkring oppvekst i byene Hamar, Sarpsborg

og Oslo

En undersøkelse omkring oppvekst i byene Hamar, Sarpsborg og Oslo

Deltakelse i spørreundersøkelsen er frivillig og anonym. Dersom du svarer, har du gitt samtykke til å delta. Dersom du ikke vil delta, kan du la være å svare. Dersom du ombestemmer deg underveis i utspørringen, lar du være å levere inn skjemaet. Etter at skjemaet er levert, kan svarene ikke trekkes tilbake fordi de er levert anonymt og kan ikke spores tilbake til deg, heller ikke via indirekte opplysninger eller skjulte elektroniske spor som IP-adresse.

Når du besvarer spørsmålene er det viktig å huske på at vi er interessert i hvordan mennesker med ulik bakgrunn og ulike oppfatninger oppfatter de spørsmålene og temaene vi tar opp i denne undersøkelsen.

Det finnes derfor ikke "riktige" eller "gale" svar. Det som er viktig, er at du svarer slik det føles rett for deg, og at du forsøker å besvare alle spørsmålene. Ingen uvedkommende vil få tilgang til skjemaene, og resultatene fra undersøkelsen vil bli behandlet slik at de ikke kan spores tilbake til enkeltpersoner. Alle spørsmål skal besvares med et eller flere kryss i den eller de aktuelle ruten(e). Hvis du krysser feil, endrer du svaret ved å markere den ruten du ønsker.

Spørreskjemaet handler blant annet om hva du gjør på fritiden, venner, trivsel og familie, og det er helt frivillig å svare. Noen av spørsmålene kan virke rare eller vanskelige, men det er fint om du fyller ut så godt du kan.

De fleste er vel enig i at omgivelsene der vi vokser opp har betydning blant annet for hvordan vi trives til daglig. Det fins likevel lite faktisk kunnskap om slike forhold. Høgskolen i Innlandet gjennomfører derfor denne undersøkelsen i byene Hamar, Sarpsborg og Oslo Norge for å få fram kunnskap om hva omgivelsene der vi vokser opp betyr for folks trivsel, og om en rekke andre oppfatninger knyttet til dette. Undersøkelsen følger gjeldende retningslinjer for personvern med mere og garanterer samtlige deltagere anonymitet.

Og husk, det er ingen riktige eller gale svar i skjemaet. Du svarer slik det stemmer for deg. Klar til å gå i gang? Lykke til!

For mer informasjon vennligst ta kontakt med:

Einar Strumse, email: einar.strumse@inn.no

Fred Yngve Gresch, email: fredgresch@gmail.com

I hvilken av de tre byene har du vokst opp?

Vi ønsker kun svar fra personer som er vokst opp i HAMAR, SARPSBORG ELLER OSLO.

HAMAR SARPSBORG OSLO

INGEN AV DE

Dette svaret vises da du har krysset av for å ha vokst opp på et annet sted enn HAMAR, SARPSBORG ELLER OSLO.

ER DET KORREKT SVAR?

HAR DU SVART INGEN AV DE VED EN FEIL OG ER VOKST OPP I HAMAR, SARPSBORG ELLER OSLO?

DOBBELKLIKK PÅ DEN AV DE TRE BYENE DU ER OPPVOKST.

Beklageligvis er det kun ønskelig med svar fra mennesker som har vokst opp i en av de tre byene Hamar, Sarpsborg og Oslo.

Om du ikke er oppvokst i en av de tre byene takker vi for oppmerksomheten.

Anbefal gjerne dette til venner som kan ha vokst opp i en av de tre byene Hamar, Sarpsborg og

Oslo.

Hvor i Hamar er du oppvokst?

Ajer Ankerløkka Bispehaugen Bondesvea Briskeby Børstad Furuberget Disen Hjellum

Hol Ingeberg Ottestad Presterud Ridabu Sagatun Solvang Slemsrud Smeby Storhamar Østbyen

Hvor i Oslo er du oppvokst?

Abildsø Ammerud Bekkelaget Bislett Bjørndal Bjørnerud Bjølsen Bygdøy Bøler Disen Dælenenga Ekeberg Lille Ekeberg Ellingsrud Enerhaugen Fossum Furuset Fagerborg Frogner Grunerløkka Grefsen Grorud Grimelund Grønland Godlia Hammersborg Hasle-Løren Haugerud Haugenstua Helsfyr Hellerudtoppen Homansbyen Holmen Holmlia Holmenkollen Hovseter Høybråten Høyenhall Ila Iladalen Kampen Kjelsås Korsvoll Lambertseter Linderud Lilleaker Lindeberg Lindern Ljan Lodalen Marka Majorstuen Manglerud Montebello-Hoff Myrer Munkerud Mortensrud Nordberg Nordstrand Nordtvet Oppsal Prinsdal Rodeløkka Rommen Romsås Røa Rødtvet Sagene Sinsen Sofienberg Sandaker Sentrum Skullerud Skillebekk Stovner Simensbråten Slemdal Skøyen Tøyen Teisen Torshov Tåsen Trosterud Tveita Ullern Ullernåsen Ullevål Hageby Ulven Uranienborg Vålerenga Veitvet Vinderen Vestli Økern Årvoll

Hvor i Sarpsborg er du oppvokst?

Agnalt Alvim Alvimhaugen Appelsintoppen Bakkeli Bergby Bjørnstad Borgen vest Borgen øst
Borregaard Brevik Bytangen Bøe/Brenne Eidet Enenda Enghaugen Frem Frankrike Fritznerbakken
Furuholmen Gamlebyen Gleng Grasto Greåker Greåkerdalen Grimsøya Grina Grotterød Grålum
Grålumåsen Gunnarstorp Hafslund Hafslundskogen Hannestad Harebakk Hasle Hauge Helgeby
Helleskjær Herresadel Hevingen Holleby Høysand Ingedal Ise Jelsnes Jomfrusal Kala Kalnes Kampenes
Karlsborg Karlsøy Klavestadhaugen Klokkejordet Knausen Kultorp Kulås Kurland Kurlanssletta
Kurlandtoppen Kvastebyen Lande Langemyr Løkkevika Majorplassen Maugestenlia Maugestenmyra
Maugestenåsen Minge Moa Nordberg Nordby Nordlitoppen Nordre Ullerød Nygårdshaugen Opstad
Opsund Ravneberget Rød Rønneid Råkil Sabelberget Sandesund Sanne Sikkeland Skjeberg
Skjebergdalen Skogbrynet Solli Spikeren St.Hansveien Svartbekk Søndre Ullerøy Tindlund Tjueklo
Torsbekken Trøsken Tune Turkerud Tvetter Valaskjold Varteig Vestby Vesteng Vestlia Vik Vingulmork
Vister Vollberg Værnåsen Yven Yvenbråten Åsrød

Kjønn

Kvinne

Mann

Annet / Ønsker ikke svare

Hvor gammel er du?

15 - 17

18 - 20

21 - 24

25 - 30

31 - 40

41 - 50

51 - 60

61 - 70

71 -

Når på året er du født?

Januar - mars

April - juni

Juli - september Oktober - desember

Kriminalitet i nabolaget hvor du er vokst opp.

Vennligst marker det som passer best for stedet slik det var under din oppvekst. Vokste du opp på 90 tallet så er det din opplevelse den gang vi er på jakt etter.

Det er en høy grad av kriminalitet.

Veldig uenig Litt uenig Litt enig Veldig enig

Det er så mye kriminalitet der jeg bor at det er utrygt å gå alene eller sammen med noen.

Veldig uenig Litt uenig Litt enig Veldig enig

Jeg er bekymret for å være ute ALENE (bakgård, innkjørsel eller oppgang) fordi jeg er redd for å bli tatt eller angrepet av en fremmed.

Veldig uenig Litt uenig Litt enig Veldig enig

Jeg er bekymret for være ute SAMMEN MED en venn fordi jeg er redd for å bli tatt eller skadet av en fremmed.

Veldig uenig Litt uenig Litt enig Veldig enig

Jeg er redd for å være ute eller gå alene eller med venner og på lokale veier fordi jeg er redd for å bli tatt eller skadet av fremmede.

Veldig uenig Litt uenig Litt enig Veldig enig

Jeg er redd for å være i en eller i nærheten av en park fordi jeg er redd for å bli tatt eller skadet av en fremmed.

Veldig uenig Litt uenig Litt enig Veldig enig

Trygghet i nabolaget hvor du er vokst opp.

Vennligst marker det som passer best for stedet slik det var under din oppvekst. Vokste du opp på 90 tallet så er det din opplevelse den gang vi er på jakt etter.

Det er så mye trafikk på veier og gater at det er ubehagelig og vanskelig å gå (alene eller

sammen med noen) der jeg bor.

Veldig uenig Litt uenig Litt enig Veldig enig

Farten til bilene er vanligvis under 50 km/t.

Veldig uenig Litt uenig Litt enig Veldig enig

Farten til bilene er vanligvis under 30 km/t.

Veldig uenig Litt uenig Litt enig Veldig enig

De fleste bilene kjører fortere enn fartsgrensen.

Veldig uenig Litt uenig Litt enig Veldig enig

Veiene og gatene er godt opplyst på natten.

Veldig uenig Litt uenig Litt enig Veldig enig

De som går og sykler i gatene kan lett sees fra vinduer av de som bor der.

Veldig uenig Litt uenig Litt enig Veldig enig

Det er gatelys og fotgjengeroverganger som gjør det enklere å krysse gater og veier.

Veldig uenig Litt uenig Litt enig Veldig enig

Mens jeg går i mitt nabolag synes jeg det er mye eksos

Veldig uenig Litt uenig Litt enig Veldig enig

Hvor enig er du i disse utsagnene om nabolaget hvor du er vokst opp?

Vennligst marker det som passer best for stedet slik det var under din oppvekst. Vokste du opp på 90 tallet så er det din opplevelse den gang vi er på jakt etter.

Jeg kan gå fritt på kryss og tvers som jeg vil mellom husene.

Veldig uenig Litt uenig Litt enig Veldig enig

Langs med stiene er det gjerder som gjør at man må gå på stiene

Veldig uenig Litt uenig Litt enig Veldig enig

Huset, rekkehuset eller blokken er omringet av gjerder

Veldig uenig Litt uenig Litt enig Veldig enig

Det er mange hindringer som er i veien for å gå fra sted til (for eksempel motorveier, tog og T-banelinjer eller elver).

Veldig uenig Litt uenig Litt enig Veldig enig

Det er ikke lov gå over gressplener.

Veldig uenig Litt uenig Litt enig Veldig enig

Jeg opplever hindringer i nærmiljøet som en begrensning for å bevege meg til fots, sykkel eller lignende.

Veldig uenig Litt uenig Litt enig Veldig enig

Jeg forstår ikke hvorfor man må gå på gangveier

Veldig uenig Litt uenig Litt enig Veldig enig

Jeg opplever at det er tryggere å gå på gangstier enn langs veikanten.

Veldig uenig Litt uenig Litt enig Veldig enig

Om et gjerde hindrer meg i å gå der jeg vil hopper jeg bare over.

Veldig uenig Litt uenig Litt enig Veldig enig

Om jeg kan spare tid går jeg tvers over gresset isteden for en lang gangvei rundt.

Veldig uenig Litt uenig Litt enig Veldig enig

Skilt som sier det er forbudt å gå på gresset bryr jeg meg ikke om.

Veldig uenig Litt uenig Litt enig Veldig enig

Her skal du vurdere noen utsagn om det å være tilfreds med livet som et hele.

Nedenfor står det fem slike utsagn, og du skal avgjøre hvor godt disse ut-sagnene passer for deg og ditt liv, hvor 1=Passer ikke i det hele tatt, og 7=passer perfekt. KUN ETT KRYSS PR LINJE!

På de fleste måter er livet mitt nær idealet mitt.

Passer ikke i det hele tatt Passer svært dårlig Passer ikke Verken eller Passer litt Passer svært bra Passer perfekt

Mine livsforhold er utmerkede.

Passer ikke i det hele tatt Passer svært dårlig Passer ikke Verken eller Passer litt Passer svært bra Passer perfekt

Jeg er tilfreds med livet mitt.

Passer ikke i det hele tatt Passer svært dårlig Passer ikke Verken eller Passer litt Passer svært bra Passer perfekt

Så langt har jeg fått de betydningsfulle tingene jeg har ønsket meg i livet.

Passer ikke i det hele tatt Passer svært dårlig Passer ikke Verken eller Passer litt Passer svært bra Passer perfekt

Hvis jeg kunne leve livet på nytt, ville jeg nesten ikke forandret på noe.

Passer ikke i det hele tatt Passer svært dårlig Passer ikke Verken eller Passer litt Passer svært bra Passer perfekt

Her kommer en del utsagn om hvordan ungdom kan oppleve det å møte politiet.

Kryss av for hvor ofte du kan huske å ha opplevd dette under oppveksten din.

Politiet har stoppet meg uten grunn

Aldri, Sjelden, Av og til, Ofte, Nesten hele tiden

Politiet har stoppet meg og mine venner uten grunn

Aldri, Sjelden, Av og til, Ofte, Nesten hele tiden

Politiet har beskyldt meg for noe jeg ikke har gjort

Aldri, Sjelden, Av og til, Ofte, Nesten hele tiden

Politiet har tatt meg med til politistasjonen uten grunn

Aldri, Sjelden, Av og til, Ofte, Nesten hele tiden

Politiet har tatt med en venn eller venner til politistasjonen uten grunn

Aldri, Sjelden, Av og til, Ofte, Nesten hele tiden

Her følger noen spørsmål om hvordan du føler deg knyttet til det området du vokser/vokste opp.

Med ”område” mener vi stedet de nære omgivelsene du bruker i hverdag og fritid. Dette omfatter både tettsteder, kulturlandskap og utmark som grenser inn mot der du bor. Angi i hvor enig eller uenig du er i hvert av disse utsagnene ved å sette et kryss for hvert utsagn:

Området kjennes som en del av meg

Helt uenig, Uenig, Verken enig eller uenig, Enig, Helt enig

Ingen andre områder gir meg de samme mulighetene til å drive med det jeg liker på fritiden

Helt uenig, Uenig, Verken enig eller uenig, Enig, Helt enig

Jeg identifiserer meg sterkt med dette området

Helt uenig, Uenig, Verken enig eller uenig, Enig, Helt enig

Min familie har tilknytning fra langt tilbake i dette området

Helt uenig, Uenig, Verken enig eller uenig, Enig, Helt enig

Jeg har mer glede av å bo her enn jeg ville hatt andre steder i landet

Helt uenig, Uenig, Verken enig eller uenig, Enig, Helt enig

Jeg føler meg knyttet til dette området

Helt uenig, Uenig, Verken enig eller uenig, Enig, Helt enig

Dette området gir meg muligheter til å drive med det arbeidet jeg liker

Helt uenig, Uenig, Verken enig eller uenig, Enig, Helt enig

Det føles meningsfylt å bo her

Helt uenig, Uenig, Verken enig eller uenig, Enig, Helt enig

Hvordan området utvikler seg er viktig for meg.

Helt uenig, Uenig, Verken enig eller uenig, Enig, Helt enig

Hva synes du om skolen din? Fortell hvor enig du er i disse utsagnene.

Vennligst marker det som passer best for skolen under din oppvekst. Vokste du opp på 90 tallet så er det din opplevelse den gang vi er på jakt etter.

Jeg liker/likte å være på skolen

Helt enig, Litt enig, Litt uenig, Helt uenig

Jeg føler/følte meg trygg på skolen

Helt enig, Litt enig, Litt uenig, Helt uenig

Jeg føler/følte at jeg hører til på denne skolen

Helt enig, Litt enig, Litt uenig, Helt uenig

Lærerne er/var rettferdige mot meg

Helt enig, Litt enig, Litt uenig, Helt uenig

Jeg er stolt av å gå/ha gått på denne skolen

Helt enig, Litt enig, Litt uenig, Helt uenig

Her er noen generelle uttalelser omkring hvordan du opplever deg selv i hverdagen. Hva passer best for hvordan du opplever det?

Velg ett av de fire alternativene for hver linje.

Jeg klarer alltid å løse vanskelige problemer hvis jeg prøver hardt nok.

Helt galt, Nokså galt, Nokså riktig, Helt riktig

Hvis noen motarbeider meg, så kan jeg finne måter og veier for å få det som jeg vil.

Helt galt, Nokså galt, Nokså riktig, Helt riktig

Det er lett for meg å holde fast på planene mine og nå målene mine.

Helt galt, Nokså galt, Nokså riktig, Helt riktig

Jeg føler meg trygg på at jeg ville kunne takle uventede hendelser på en effektiv måte.

Helt galt, Nokså galt, Nokså riktig, Helt riktig

Takket være ressursene mine så vet jeg hvordan jeg skal takle uventede situasjoner.

Helt galt, Nokså galt, Nokså riktig, Helt riktig

Jeg kan løse de fleste problemer hvis jeg går tilstrekkelig inn for det.

Helt galt, Nokså galt, Nokså riktig, Helt riktig

Jeg beholder roen når jeg møter vanskeligheter fordi jeg stoler på mestringsevnen min.

Helt galt, Nokså galt, Nokså riktig, Helt riktig

Når jeg møter et problem, så finner jeg vanligvis flere løsninger på det.

Helt galt, Nokså galt, Nokså riktig, Helt riktig

Hvis jeg er i knipe, så finner jeg vanligvis en vei ut.

Helt galt, Nokså galt, Nokså riktig, Helt riktig

Samme hva som hender så er jeg vanligvis i stand til å takle det.

Helt galt, Nokså galt, Nokså riktig, Helt riktig

Nedenfor finner du en liste med egenskaper folk kan ha. Hvor godt passer hver av disse egenskapene vanligvis om deg? Bruk ikke for lang tid på hver egenskap. Er du i tvil, er den første innskytelsen ofte det beste svaret.

Er pratsom

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Har en tendens til å finne feil ved andre

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Gjør en grundig jobb

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Er deprimert, nedstemt

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Er original, kommer med nye ideer

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Er reservert

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Er hjelpsom og uegoistisk ovenfor andre

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Kan være uforsiktig

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Er avslappet, takler stress godt

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Er nysgjerrig på mange ting

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Er full av energi

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Er en kranglefant

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Er pålitelig i arbeidet mitt

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Kan være anspent

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Er skarpsindig, tenker dypt

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Skaper mye entusiasme

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Er tilgivende av natur

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Har en tendens til å være ustrukturert

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Bekymrer meg mye

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Har livlig fantasi

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Har en tendens til å være stillferdig

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Er tillitsfull

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Har en tendens til å være lat

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Er følelsesmessig stabil

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Er oppfinnsom

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Er selvhøvdende

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Kan være kald og fjern

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Står på til oppgavene er gjennomført

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Kan være humørsyk

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Setter pris på skjønnhet og kunst

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Kan være sjenert og hemmet

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Er hensynsfull og vennlig ovenfor de fleste

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Gjør ting effektivt

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Beholder roen i spente situasjoner

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Foretrekker rutinearbeid

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Er utadvendt og sosial

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Kan noen ganger være uhøflig

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Legger planer og gjennomfører dem

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Blir lett nervøs

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Liker å tenke, leke med ideer

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Har få kunstneriske interesser

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Liker å samarbeide

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Blir lett distraheret

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Har kunnskap om kunst og litteratur

Passer ikke i det hele tatt, Passer svært dårlig, Passer ikke, Verken eller, Passer litt, Passer svært bra, Passer perfekt

Nedenfor finner du en liste med egenskaper folk kan ha. Hvor godt passer hver av disse egenskapene vanligvis om deg? Bruk ikke for lang tid på hver egenskap. Er du i tvil, er den første innskytelsen ofte det beste svaret.

Reguleringer vekker en opplevelse av motstand i meg

Helt Uenig, Delvis uenig, Verken eller, Delvis enig, Helt enig

Jeg finner det å motsi andre stimulerende

Helt Uenig, Delvis uenig, Verken eller, Delvis enig, Helt enig

Når noe er forbudt tenker jeg vanligvis, «Det er eksakt det jeg skal gjøre»

Helt Uenig, Delvis uenig, Verken eller, Delvis enig, Helt enig

Tanken på å være avhengig av andre irriterer meg.

Helt Uenig, Delvis uenig, Verken eller, Delvis enig, Helt enig

Jeg opplever råd fra andre som påtrengende

Helt Uenig, Delvis uenig, Verken eller, Delvis enig, Helt enig

Jeg blir frustrert når jeg ikke kan ta egne valg uavhengige av andre.

Helt Uenig, Delvis uenig, Verken eller, Delvis enig, Helt enig

Det irriterer meg når noen poengterer noe som er åpenbart for meg.

Helt Uenig, Delvis uenig, Verken eller, Delvis enig, Helt enig

Jeg blir sint når min frihet blir begrenset.

Helt Uenig, Delvis uenig, Verken eller, Delvis enig, Helt enig

Råd og anbefalinger får meg vanligvis til å gjøre akkurat det motsatte

Helt Uenig, Delvis uenig, Verken eller, Delvis enig, Helt enig

Jeg er fornøyd kun når jeg kan ta valg som jeg selv vil.

Helt Uenig, Delvis uenig, Verken eller, Delvis enig, Helt enig

Jeg motstår andres forsøk på å påvirke meg.

Helt Uenig, Delvis uenig, Verken eller, Delvis enig, Helt enig

Det gjør meg sint når noen andre blir trukket frem som forbilde for meg.

Helt Uenig, Delvis uenig, Verken eller, Delvis enig, Helt enig

Når noen tvinger meg til å gjøre noe føler jeg for å gjøre akkurat det motsatte.

Helt Uenig, Delvis uenig, Verken eller, Delvis enig, Helt enig

Det skuffer meg å se andre gi etter for normer og regler.

Helt Uenig, Delvis uenig, Verken eller, Delvis enig, Helt enig

Generert: 2022-09-02 12:07:14.